Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | 20 август 1972 йил, якшанба | № 195 (15.366). | Баҳоси 2 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ВА ВЦСПСда

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съездининг Директиваларига ва СССРнинг «СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1972 йилги давлат плани тўғрисида»ги Қонунига мувофиқ, шунингдек врачлар, ўқитувчилар, мактабгача тарбия болалар муассасалари тарбиячиларининг моддий фаровонлигини ошириш, уларнинг соғлиқни сақлаш ва маориф соҳасида қўйилган амалий вазифаларни бажаришдан манфаатдорлигини кучайтириш ҳамда соғлиқни сақлаш ва маориф муассасаларида ишлаш учун малакали кадрларни жалб қилиш мақсадида КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва Бутуниттифоқ Касаба Союзлари Марказий Совети 1972 йил 1 сентябрдан бошлаб врачлар, ўқитувчилар ва мактабгача тарбия болалар муассасалари тарбиячиларининг ставкалари ва мансаб окладларини ошириш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Врачлар, ўқитувчилар ва мактабгача тарбия болалар муассасалари тарбиячиларининг иш ҳақини ошириш билан бирга ўрта махсус ўқув юртлари ва ҳунар-техника таълими ўқув юртлари муаллимларининг, мактаблардаги ва бошқа маориф муассасаларидаги тарбиячилар, катта пионер вожатийларнинг, касалхоналар, поликлиникалар, амбулаториялар, мактаблар, ўрта махсус ўқув юртлари, болалар боғчалари, болалар уйлари, интернатлар раҳбарларининг, шунингдек район соғлиқни сақлаш ва маориф органлари инспекторларининг иш ҳақи ҳам оширилади.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС ана шу тадбирларнинг амалга оширилиши аҳолига медицина хизматини янада яхшилаш, халқ маорифини ҳар томонлама ривожлантириш ва ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаш савиясини ошириш юзасидан КПСС XXIV съезди қўйган вазифаларни ҳал этишга ёрдам беради, деб ҳисоблайдилар.

СССР Министрлар Совети 1972 йил 1 сентябрдан бошлаб олий ўқув юртларининг илмий даражаси бўлмаган муаллимлари мансаб окладларини бирмунча ошириш тўғрисида ҳам қарор қабул қилди.

СССР 50

100 ПРОЦЕНТ МАШИНАДА

ЙИҒИМ-ТЕРИМНИ ҚИСҚА МУДДАТДА ЎТКАЗАЙЛИК!

СИРДАРЁ ОБЛАСТЬ ИЛЬИЧ РАЙОНИДАГИ «ПРАВДА» СОВХОЗИ ПАХТАКОРЛАРИНИНГ ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ ПАХТА ЙИҒИМ-ТЕРИМИНИ ЭНГ ҚИСҚА МУДДАТЛАРДА ЎТКАЗИШ ВА ЯЛПИ ҲОСИЛНИ МАШИНАЛАР БИЛАН ТЕРИБ ОЛИШ ЮЗАСИДАН БЕЛГИЛАГАН

ТАДБИРЛАРИ

Ҳар бир йил ўз мазмуни, салмоғи билан бир-биридан фарқ қилади. Ўтган йил шонли партиямизнинг XXIV съезди бўлиб ўтди. Съезд тараққиётимиз программасини белгилаб берди. Жонажон партиямиз XXIV съезди қарорлари совхозимиз меҳнаткашларини ҳам янги зафарлар сари руҳлантириб юборди.

Съезд йилида совхозимиз пахтакорлари катта ҳиммат билан ишладилар. Ҳар гектар майдондан қарийб 24 центнердан хирмон кўтардик. Пахтачиликни комплекс механизациялаш, борасида олға қараб янги қадам ташладик. **Совхозимиз механизаторлари ялпи ҳосилнинг 92,5 процентини «зангори кема»лар билан териб олишди.** Пахта сифатини яхшилаш, унинг таннархини камайтириш бўйича ҳам кувончли натижалар қўлга киритилди. Ўтган йили фақат пахтачиликнинг ўзидан 3 миллион 20 минг сўмлик соф даромад олишга муяссар бўлдик.

Маълумки, **совхозимизда ҳар бир ишчи ҳисобига 10 гектардан ортиқ пахта майдони тўғри келади.** Шунинг учун ҳам биз доим механизациядан самарали фойдаланишга ҳаракат қилиб келаётирмиз. Ўтган йил ғўза қатор ораларини ишлаш, ҳосилни машиналарда териб олишда ҳар йилга нисбатан анча юқори кўрсаткичга эришдик. Пахта тайёрлаш йиллик плани 18 иш кунида бажарилди.

Бу йил Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг 50 йиллик юбилейи тантанали равишда нишонланади. Барча совет кишилари қатори совхозимиз ишчилари ҳам олтин тўйга муносиб совғалар билан боришга азму қарор қилдилар. Биз бу йил 5500 гектар майдондан она-Ватан хирмонига 15 минг тонна «оқ олтин» тўкиш мажбуриятини олганмиз. Ана шу юксак мажбурият учун кураш қизғин давом эттириляпти.

Бу йил об-ҳаво шароити анча мураккаб келди. Ғўзанинг тез ўсиши учун етарли ҳарорат бўлмади. Буни ҳисобга олган деҳқонларимиз ғўза парваришини кун сайин кучайтирдилар. Ҳар бир бригада, бўлим коллективи мўл ҳосил етиштириш билан бирга уни тезроқ етилтириш учун астойдил меҳнат қилмоқда. Пайкалларимиздаги ҳар бир туп ғўза деҳқонларимиз меҳрига қониб, ҳосилдор бўлиб ўсмоқда.

Барча бўлим ва бригадаларда юксак мажбуриятга яраша ҳосил тўпланмоқда. Пахтакорларимиз август ойини зарбдор ой, ҳосил тақдирини ҳал қилувчи ой, деб эълон қилдилар. Ғўза парвариши қизғин давом эттирилмоқда.

Бу йилги об-ҳаво шароитини ҳисобга олган **деҳқонларимиз ялпи ҳосилни фақат машиналар билан** энг қисқа муддатларда йиғиб-териб олишга қарор қилдилар. Биз пахта тайёрлаш йиллик планининг 16-17 иш кунида бажарилишини таъминлаймиз. Бунинг учун конкрет тадбирларни белгилаб чиқдик.

Барча майдонларни машина теримига анча барвақт тахт қилиб қўямиз. Бунинг учун пайкал четлари, ўқ ариқлар сифатли текисланади; эгатларда машинанинг равон юриши учун охирги сувдан сўнг майдонлар культивация қилиб чиқилади.

Йиғим-терим арафасида икки группадан иборат сифат комиссияси ташкил этамиз. Бунга бош агроном билан бош инженер раҳбарлик қилади. Бош агроном бошлиқ комиссия терим мавсумида ишлатиладиган бутун техниканинг қандай ремонтдан чиқарилганлигини текширади. Ҳар бир машина махсус актлар билан қабул қилиб олинади. Айни пайтда бош инженер бошлиқ сифат комиссияси эса ҳар бир пайкални машина теримига тайёрланганлигини текшириб чиқади ва актлар асосида қайд қилади.

Бу йил комиссиялар ҳар бир пайкалнинг ҳосилдорлигини ҳам ҳисоблаб чиқишиб, уни актга қайд қилишади. Масалан, битта пайкалдан ҳар гектар ердан 30 центнердан ҳосил олиниши аниқланса, механизаторлардан шунча ҳосил териб олиниши талаб этилади.

Бу йил ғўза баргини тўктиришга эътиборни кучайтирамиз. Ғўза шохлари, баргларининг қалинлиги ҳисобга олиниб, ҳамда кузнинг эрта бошланишини назарда тутиб, дефолиацияни анча барвақт бошлашга қарор қилдик. Ҳозир самолёт учадиган майдонлар ва дефолиантлар тахт қилиб қўйилди. 25 августдан кечиктирмай ғўза баргини тўктиришга киришамиз. Бунда биз ҳам самолётдан, ҳам пуркагич агрегатларидан фойдаланамиз. Дефолиация даврида икки самолёт, 15 та «ОВХ-14» агрегатларининг унумли ишлашини таъминлаймиз. Карталар узунасига самолётлар билан дефолиация қилинади. Карталарнинг четлари, шийпонларнинг атрофи, симёғочларнинг ён-вери, ариқлар ёқаси, посёлкага яқин пайкалларни «ОВХ-14» агрегати билан дорилаб чиқамиз. Бундан ташқари биринчи теримдан сўнг барча майдонларни десикация қилиб чиқишни таъминлаймиз.

Бу йил далаларда 150 терим машинасини юксак унум билан ишлатамиз. Терим бир ярим сменада ташкил этилади. Бунинг учун юқори малакали кадрлар тайёрлашга эътибор бердик. Тажрибали, илғор механизаторларга ёш механик-ҳайдовчилар биркитиб қўйилади.

Йиғим-теримдан олдин механик-ҳайдовчиларнинг 15 кунлик семинар-кенгашини ўтказамиз. Бунда механик-ҳайдовчилар қайта кўрикдан ўтказилади. Кўрикдан муваффақиятли ўтган кишиларга «машинада пахта теришга рухсат берилди» деган гувоҳнома берилади.

Совхозимизда терим техникасини шайлашга аллақачон киришган эдик. Ҳозиргача барча техника — 150 та терим машинаси, 20 та кўрак териш машинаси, 30 та кўрак чувиш, 40 та подборщик, 25 та транспорт трактори, 250 та прицеп сифатли ремонтдан чиқарилиб, старт чизиғига келтириб қўйилди.

Йиғим-теримни жуда қисқа муддатда ўтказиш учун ишни ниҳоятда тўғри ташкил эта билиш зарур. Шунинг учун ҳам терим ишларини **пахтазор—бункер—тележка—пункт** шиори остида ўтказамиз.

Терим барча бўлимларда группа усулида ташкил этилади. Бўлимларнинг экин майдонига қараб терим машиналари биркитилади. Группаларга бўлим инженер-техник ходимлари раҳбарлик қилади. Терим сифатини эса агрономлар назорат қилиб борадилар.

Ҳар бир группага техника хизмати кўрсатиш янада яхшиланади. Группаларга биттадан кўчма ремонт-устахонаси, пайвандлаш агрегати биркитиб қўйилади. Бундан ташқари ҳар икки машинага биттадан созловчи-слесарь бўлиши таъминланади.

Механик-ҳайдовчиларга ҳар картадан маълум участкалар ажратиб берилади. У жойларга тахтачалар қоқилиб, механик-ҳайдовчиларнинг исм-фамилияси, машина номери ёзиб қўйилади. Механик-ҳайдовчи йиғим-теримнинг то охиригача ўзига ажратилган ана шу участкада ишлайди. Бу ҳар бир механик-ҳайдовчи зиммасига унумли ишлаш билан бирга сифатли пахта териш масъулиятини юклайди.

Терим даврида социалистик мусобақа янада кучайтирилади. Бу йил совхоз партия комитети терим кампанияси даврида меҳнатни илмий асосда ташкил этиш бўйича бюллетень ташкил этади. Бюллетень кунига мунтазам равишда чиқарилиб турилади. Терим кундалиги бюллетенда кенг ёритилади. Унда илғор бўлим, бригада, механик-ҳайдовчи, транспортчилар тажрибаси оммалаштириб борилади.

Терим суръатини кун сайин ошириб бориш учун далада ишлаётганларга қулай шарт-шароитлар яратиб берилади. Маданий-маиший хизмат кўрсатиш янада яхшиланади. Механизаторларнинг унумли меҳнатдан сўнг дам олишлари уюштирилади. Ҳар беш кунда группаларда концертлар, кинофильмлар намойиш қилинади. Барча группаларда радиоприёмниклар, телевизорлар, газета-журналлар бўлади. Группаларда уч маҳал мазали, кучли иссиқ овқат ташкил этилади.

Бўлимлар ва бригадалар ўртасида кўчма Қизил байроқлар, механик-ҳайдовчилар, транспортчи тракторчилар ўртасида кўчма вимпеллар ташкил этилади. Мусобақа шартлари ҳар беш кунда якунланиб, илғорлар ҳам моддий, ҳам маънавий жиҳатдан рағбатлантириб борилади.

Теримда қатнашган ишчилар, механик-ҳайдовчиларга бажарилган иш ҳажмига ва сифатига қараб, ҳар беш кунда прогрессив усулда иш ҳақи тўлаб борилади. Пахтани сифатли терган механик-ҳайдовчиларга қуйидаги тартибда ҳақ тўланади: кунига 2 тоннадан пахта терган механизаторга 8 сўм, 3 тонна терса 14 сўм, 4 тонна терса 23 сўм, 5 тонна терса 35,5 сўм. Бундан ортиқ пахта терган механизаторларга ҳам худди шу зайлда прогрессив усулда ҳақ тўланади. Транспорт тракторчиларига ҳам қанча кўп пахта ташиса, шунча кўп иш ҳақи ва устама пул мукофоти бериб борилади.

Бу йил ҳам четдан биронта ёрдамчи олмасликка қарор қилдик. Етиштирилган **ҳосилнинг ҳаммасини энг қисқа муддатларда фақат ўз кучимиз билан йиғиб-териб оламиз.** Бунинг учун бизда барча имкониятлар мавжуд. Ҳозирнинг ўзида ҳар бир механизатор ўз зиммасига оширилган мажбурият олиб, йиғим-теримга ҳозирлик кўрмоқда. Мамадиёр Қиличев, Фармонқул Раҳмонқулов, Суюн Умматов, Анор Норқулов, Хўжа Маъмуров ўртоқларнинг ҳар бири тўрт қаторли машиналар ёрдамида 750-800 тоннадан, Омон Алиқулов, Обод Муродов, Эргаш Мирзаев, Кубай Абжаловлар эса икки қаторли машиналар билан 350-400 тоннадан пахта териш мажбуриятини олдилар. Қолган механизаторларнинг ҳаммаси камида 150-200 тоннадан пахта теришга сўз бердилар.

Шуни ишонч билан айтиш кераки, совхозимиз механизаторлари юбилей йилида ҳам ташаббусни қўлдан бермайдилар. 15 минг тонналик улкан хирмонни фақат машиналар билан энг қисқа муддатларда бунёд этамиз.

Е. РАҲМОНҚУЛОВ, совхоз директори.
С. ИБРОҲИМОВ, партия комитетининг секретари.
Н. ЭРНАЗАРОВ, бош агроном.
Қ. ҚАРШИБОЕВ, бош инженер.
Э. ҒОЗИБОЕВ—Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор, бригадир.

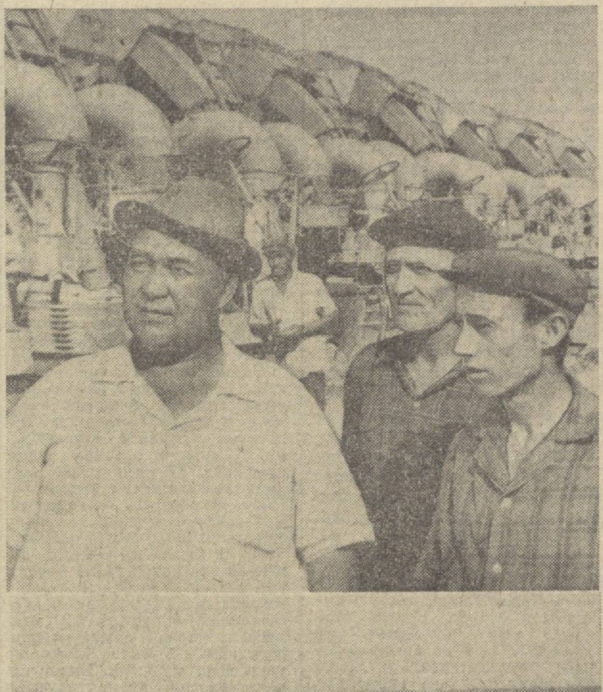

Фотолавҳалар

Сирдарё областининг Ильич районидаги Волков номли 7-совхоз марказий устахонасида ремонт ишлари қизғин бормоқда. Бу йил совхоз даласида 158 та терим машинаси ишлайди. Икки сменада ишлаётган ремонтчилар группаси ҳозиргача 286 машинани теримга тахт қилиб қўйди. Суратда: (чапдан) совхоз директори О. Нишонов, слесарлар Н. З. Харитонов ва А. С. Тирбахлар тайёр машиналарни кўздан кечирмоқдалар. Совхоз далаларида гектаридан 30 центнердан ҳосил кўтариш учун ғўза парвариши қизғин давом эттирилмоқда. Пастдаги суратда илғор бригадирлардан У. Қувватов ва А. Мамасодиқовлар ҳар туп ғўзада 10-12 тадан бўлиқ кўсак санамоқдалар.

А. ТУРАЕВ фотолари.

МАЖБУРИЯТ БАЖАРИЛДИ

Тошкент областининг пахтакор совхозлари ходимлари бедадан сенаж тайёрлаш социалистик мажбуриятини бажардилар. Ҳандоқларга 23.800 тонна ширали озуқа жойлаб қўйилди. Бу — топшириқда белгиланганидан 10 минг тонна кўпдир. 1-«Пскент», 2-«Пскент», 1-«Далварзин» совхозларида ва бошқа хўжаликларда ҳар бир сигирга салкам 5 тоннадан сенаж ғамлаб олинди.

Область пахтакор совхозлари фермаларининг меҳнатчилари бу йил сенаж тайёрлашни 25 минг тоннага етказиш юзасидан оширилган мажбурият олдилар. (ЎзТАГ).

ЯНГИ ПАХТА ЗАВОДИ

ЧОРТОҚ, 18 август. (ЎзТАГ мухбири В. Бандуркин). Янгиқўрғон районининг маркази — Чортоқда қурилган янги пахта тозалаш заводи дастлабки тола тойларини тайёрлаб чиқарди. Корхона йилига ўн минг тонна ингичка толали пахтани қайта ишлашга мўлжалланган. Келажакда унинг қувватини икки баравар кўпайтириш мўлжалланмоқда.

Кейинги йилларда Наманган областининг кўпгина хўжаликлари ингичка толали пахта етиштира бошлади. Лекин шу вақтга қадар унинг бутун ҳосилини Ўзбекистоннинг бошқа районларидаги ихтисослаштирилган корхоналарга юборишга тўғри келар эди. Энди ингичка толали пахта шу ернинг ўзида қайта ишланадиган бўлди.

ФИНЛЯНДИЯ РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ УРХО КЕККОНЕННИНГ СССРДА БЎЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Финляндия Республикасининг Президенти Урхо К. Кекконен СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан 12 августдан 18 августгача Совет Иттифоқида дам олди.

Л. И. Брежнев ва А. Н. Косигин Президент У. Кекконен СССРда бўлган чоғда у билан учрашиб, суҳбатлашдилар. Бу учрашув, суҳбатлар ҳамжиҳатлик ва самимий руҳда ўтди.

Бўлиб ўтган фикрлашувлар чоғида томонлар Совет—Финляндия муносабатлари сиёсий, иқтисодий, илмий-техникавий ва бошқа соҳаларда қулай ривожланганлигини мамнуният билан таъкидлаб, совет ва фин халқлари ҳамда халқаро тинчлик манфаатлари йўлида ана шу муносабатларни янада ҳар томонлама ривожлантиришга интилаётганликларини билдирдилар. Совет раҳбарларининг Президент Кекконен билан мунтазам равишда шахсий алоқада бўлиб туришларининг қарор топган практикаси икки қўшни мамлакатнинг ўзаро ишончини янада кучайтиришга кўп жиҳатдан ёрдам бераётганлиги таъкидлаб ўтилди. Бундай шахсий алоқалар Совет—Финляндия ҳамкорлигининг энг муҳим масалаларини кўриб чиқиш учун яхши имкониятлар яратиб беради.

Суҳбатлар чоғида ҳар икки мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқаларнинг истиқболлари батафсил муҳокама қилинди. Совет томони Финляндия экономикасининг турли тармоқларини, жумладан, энергетика ва металлургия саноатини ривожлантиришда, шунингдек, СССР территориясида саноат объектларини қуриш имконияти соҳасида Финляндия билан актив ҳамкорлик қилишга тайёр эканлигини билдирди.

Президент Кекконен Финляндия томони Совет Иттифоқи билан ҳар тарафлама яхши қўшничилик муносабатларини янада ривожлантириш катта аҳамиятга эга деб ҳисоблаб, барча соҳалардаги, шу жумладан савдо-иқтисодий алоқалар соҳасидаги Совет—Финляндия ҳамкорлиги ғоят қулай шароитда ўтишига ҳаракат қилади деди.

Совет томони Президент Кекконен ўтказиб келаётган Финляндиянинг ташқи сиёсат йўлига юксак баҳо берди. Бу йўл дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги Совет—Финляндия Шартномасига асосланган бўлиб, Совет Иттифоқи билан дўстлик ва ҳамкорликни оғишмай ривожлантиришни гарантиялайди, Финляндия халқаро тинчлик ва хавфсизлик манфаатлари йўлида тинчликсевар бетарафлик сиёсатини амалга оширишга ҳамда барча мамлакатлар билан дўстона муносабатлар ўрнатишга интилаётганлигини кўрсатади.

Совет раҳбарлари Финляндиянинг тинчликсевар ташқи сиёсат соҳасидаги ташаббусларига ижобий баҳо бердилар. Шу муносабат билан Умумевропа кенгашини чақириш соҳасидаги Финляндиянинг куч-ғайрати алоҳида аҳамият касб этади. Томонлар Финляндия ҳукумати таклиф қилганидек, хавфсизлик ва ҳамкорлик юзасидан Умумевропа кенгашини тайёрлаш мақсадидаги кўп томонлама маслаҳатлар шу йил ноябрь ойида Хельсинкида бошланишини, Умумевропа кенгашининг ўзи эса 1973 йилнинг бошида ўтказилишини ёқлаб гапирдилар.

Совет раҳбарлари билан Президент У. Кекконен ўртасида ўтказилган учрашув ва суҳбатлар самарали бўлди ва СССР билан Финляндия ўртасидаги дўстликни, ҳамкорликни янада мустаҳкамлашга, тинчликни ҳамда халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашга ёрдам беради.

ФИНЛЯНДИЯ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ ВАТАНИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Финляндия Республикасининг Президенти Урхо Калева Кекконен 18 августда Москвадан Хельсинкига жўнаб кетди. У совет Иттифоқига ғайри расмий визит билан келиб дам олган эди.

Финляндия Республикаси ва Совет Иттифоқининг давлат байроқлари билан безатилган Шереметьево аэродромида дўст давлат бошлиғини СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар. (ТАСС).

Қишлоқ хўжалик ишлари кундалиги

ИККИ ЙИЛЛИК ПЛАН МИҚДОРИДА ДАҒАЛ ХАШАК ТАЙЁРЛАЙЛИК!

Беш йилликнинг иккинчи йилида давлатга маҳсулот сотишни анчагина кўпайтиришимиз даркор. Шу муносабат билан озуқа базасини мустаҳкамлаш катта аҳамият касб этади. Республиканинг кўпгина колхозлари ва совхозлари меҳнаткашлари чорва моллари учун мустаҳкам озуқа базаси яратиш ишига жиддий қараб, ҳар йилдагидан кўп майдонларга маккажўхори, беда экдилар, озуқа майдонларини кўпайтирдилар. Бунга экинлар структурасини такомиллаштириш ва алмашлаб экишни тўғри йўлга қўйиш туфайли муваффақ бўлинди.

Озуқа базасини мустаҳкамлаш юзасидан кўрилган тадбирлар ижобий натижалар бермоқда. Колхоз ва совхозларнинг меҳнаткашлари СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги шарафига социалистик мусобақани авж олдириб, дағал хашак тайёрлаш планини муддатидан илгари 19 августда 103,4 процент бажардилар.

Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 356 минг тонна кўп дағал хашак тайёрланиб 3,1 баравар кўп сенаж бостирилди. Шунингдек, витаминли ўт уни тайёрлаш ҳам кўпайди. Сурхондарё, Наманган, Бухоро, Самарқанд, Андижон ва Тошкент областларининг деҳқонлари дағал хашак тайёрлашни муваффақиятли олиб бормоқдалар. Бу областларда йиллик план 106-136 процент бажарилди. Мазкур областларнинг илғор хўжаликлари озуқа тайёрлашнинг қулай шарт-шароитларидан фойдаланиб, икки йиллик озуқа запасини вужудга келтиришга интилмоқдалар.

Бироқ бир қатор областлар ва районларда озуқа тайёрлашнинг энг қулай муддатлари бой берилмоқда. Хоразм области хўжаликларида озуқа экинларини ўриш ва тайёрлаш суст бормоқда. Область хўжаликлари планни бажаришдагина оқсаб қолмай, ўтган йилнинг худди шу давридагидан 20 минг тонна кам дағал хашак тайёрладилар.

Фарғона областининг колхоз ва совхозлари бу борадаги планни 81 процент бажарди. Сирдарёда эса 83,3 процент, Қорақалпоғистон АССРда 87,3 процент ва Қашқадарё областида 93,5 процент бажарилди. Қашқадарё областида табиий ўтлар ҳамда бошоқли дон ўрилгандан кейин чиқадиган хашакдан фойдаланиб, озуқа тайёрлаш суръатини ошириш учун қулай имкониятлар бўлишига қарамай, талай хўжаликлар бу имкониятлардан фойдаланмаётирлар.

Августнинг иккинчи ярми ўтиб бораётганига қарамай, кўпгина областларда беданинг иккинчи ўрими ҳали ниҳоясига етказилгани йўқ. Хоразм областида 77,4 процент майдонда, Қорақалпоғистон АССРда 78 процент, Қашқадарё областида 85,2 процент, Сирдарё областида 84,6 процент майдондагина иккинчи ўрим ўтказилган. Ушбу областларнинг хўжаликлари беданинг учинчи ўримига ҳам жуда кечикиб тушишди. Республика бўйича атиги 30,8 процент бедазорда учинчи ўрим ўтказилган. Ҳолбуки, Андижон области бедазорларининг 80 процент, Бухоро областида 58 процент, Сурхондарё областида 50 процентдан зиёд бедазорда учинчи ўрим ўтказилган.

Республика колхоз ва совхозларида силос бостиришга мўлжалланган маккажўхори пишди. Кўпгина областларда маккажўхори кўкпоясини силосга бостириш қизғин бормоқда.

Тошкент области хўжаликлари силос бостириш планини 62,8 процент, Сирдарё области 62,7 процент, Андижон области 59,2 процент, Наманган области 53,4 процент бажариб қўйди.

Қорақалпоғистон АССР силос бостириш планини атиги 0,4 процент, Хоразм области 1,5 процент, Самарқанд области 18,1 процент, Фарғона области 36 процент бажардики, бунга тоқат қилиш мумкин эмас. Маккажўхорини ўз вақтида, дони қотиб қолмасдан туриб йиғиштириб олиш ва тўйимли, сифатли силос бостириш зарур.

Сирдарё, Хоразм областлари ва Қорақалпоғистон АССРнинг бир қатор хўжаликларида сенажнинг аҳамиятига етарли эътибор берилмаётир. Натижада сенаж бостириш топшириғи атиги 19-32 процент бажарилди.

Витаминли ўт уни катта аҳамиятга эга. Бироқ Сирдарё областида бу қимматли озуқа тайёрлаш плани 5,9 процент, Фарғона областида 8,4 процент, Қорақалпоғистон АССРда 9,3 процент бажарилди. Хоразм области хўжаликларида бу ишга ҳали киришилгани ҳам йўқ.

Кўпгина районларда табиий ўтлар яхши бўлди ва икки йиллик озуқа запаси тайёрлаш учун ҳамма имкониятлар мавжуд. Бу резервлардан ҳам фойдаланиш зарур.

Озуқа тайёрлашнинг қулай муддатлари ўтиб бормоқда. Шунга эришайликки, токи кўп йиллик бедани камида беш марта, бу йил экилган бедани 2-3 марта ўриб олайлик. Ҳамма колхоз ва совхозларда дағал хашакни майдалаб, қишлов жойларига келтириб қўйиш керак.

Партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари сиёсий ва ташкилотчилик ишларини кучайтириб, барча қишлоқ меҳнаткашларини озуқа экинларини ўриб олишга, ҳар бир машинадан максимал даражада фойдаланишга сафарбар этиб, икки йиллик план миқдорида дағал хашак тайёрлашни таъминлашлари зарур.

БУГУН — СССР ҲАВО ФЛОТИ КУНИ

АВИАЦИЯМИЗ РАВНАҚИ

СССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллиги нишонланадиган юбилей йилида авиаторлар ўз байрамларини юксак сиёсий активлик ва меҳнат кўтаринкилиги билан кутиб олмоқдалар.

Ўзбекистон граждан авиациясининг ривожланиш тарихи — бу ўзбек ва рус халқлари, мамлакатимизнинг барча халқлари ўртасидаги қардошларча дўстлик тарихидир.

Ўзбекистон ССР ташкил этилган 1924 йилда Ўрта Осиёда «Добролёт» тармоқ жамияти ташкил этилган эди. Республикамизнинг ҳозирги территориясида граждан авиацияси мунтазам қатнашига ана шу жамият асос бўлди. Республикамизнинг ҳаво йўлларини биринчи бўлиб ўзлаштирган учувчиларни тарих ҳеч қачон унутмайди. Улар Галичев, Семёнов, Левченко, Слепнев, Попельницкий ва бошқалардир. Ўзбекистон учувчилари биринчи йилдаёқ 1000 йўловчини манзилига етказдилар, 200 килограмм почта ва 5 тоннага яқин юк ташидилар.

Мамлакатни индустрлаштириш жараёнида Ватанимиз авиацияси тараққиётида ҳам туб ўзгаришлар юз берди. Биринчи беш йилликнинг бошларидаёқ ўзбек авиаторлари У-2, П-5, ПЛ-5 қаби янги пассажир самолётларини олдилар.

Урушдан кейинги беш йилликларда Ўзбекистон ҳаво йўлларида «ИЛ-12» ва «АН-2» самолётлари парвоз қила бошлади. Бу самолётларнинг пайдо бўлиши авиация ёрдамида юк ташиш ва қишлоқ хўжалиги ишларини бажариш кўламини кескин даражада ошириб юборди. 1954 йилда Ўзбекистон граждан авиациясининг транспорт парки «ИЛ-14» самолётлари билан тўлдирилди. Бу машина республикамиз ҳаво йўлларида шу вақтга қадар муваффақиятли ишламоқда. Худди шу даврда «ЯК-12» самолётлари кела бошлади. Санитария топшириқларини бажаришда, шошилинч юклар ва почтани ташишда бу самолётлардан кенг фойдаланилди.

1956 йилда республика авиаторлари ҳаво транспортининг янги тури ҳисобланган вертолёт авиациясини ўзлаштира бошладилар. Ўзбекистонга келтирилган биринчи «МИ-4» вертолёти нисбатан кўп юк кўтара оладиган ва баланд парвоз этаоладиган эди. Ўзбекистоннинг тоғли районларида бундай авиациядан фойдаланиш жуда муҳим эди. Ўша вақтдаёқ Ўзбекистон вертолетчилари Помир тоғига йўл очдилар ва 5 минг метр баландликдаги Федченко музлигига бориб қўндилар. Бу ўзига хос рекорд эди.

Ўша йили мамлакатимизнинг ҳаво йўлларига жаҳонда биринчи реактив пассажир самолёти «ТУ-104» чиқа бошлади. Бу самолёт граждан авиациясида янги босқични бошлаб берди. Ўша йилнинг сентябрида «ТУ-104» самолёти Тошкент аэропортига биринчи марта қўнган бўлса, 1957 йилда Ўзбекистон авиаторлари уни тўла ўзлаштирдилар. Келгуси йилларда «ТУ-104» самолёти «ИЛ-18» самолётлари билан алмаштирилди.

Сергели аэропортида 1968 йилда «МИ-2» вертолетлари пайдо бўлди. Ҳозирги вақтда газопроводлар қурилишида, электр узатиш линиялари тортишда, геология-қидирув ишларида, тоғлардаги метеорология станцияларига хизмат этишда ва бошқа ишларда вертолетлардан кенг фойдаланилмоқда.

Шу тариқа республика граждан авиацияси ҳозирги вақтда ҳаво транспортининг энг замонавий воситалари билан таъминланган. Вертолет ва самолётлар билан ҳар йили қишлоқ хўжалигида химиявий ишларнинг 65 проценти бажарилмоқда, деярли барча геология-қидирув партиялари ва экспедицияларга хизмат қилинмоқда.

Республика халқ хўжалигининг турли тармоқларида граждан авиациясининг кенг қўлланилиши илмий тадқиқотлар ўтказиш ва кадрлар тайёрлаш заруратини туғдирди. Авиация техникасини ремонт қилиш ҳамда Тошкент авиация заводини инженер-технолог кадрлар билан таъминлаш мақсадида 1966 йилда Тошкент политехника институтида самолётсозлик факультети очилди. Бундан ташқари, республикамиздан ҳар йили 200 га яқин ёшлар ўқиш учун мамлакатимиздаги авиация институтларига кирмоқдалар.

Граждан авиацияси соҳасидаги илмий тадқиқот ишлари ҳам кенгайтириб юборилди. Ўзбекистон граждан авиацияси бошқармаси Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг кибернетика институти ёрдамида СССР Граждан авиацияси министрлигида биринчи бўлиб, бўлинмалардан олинадиган материаллар ва ахборотларни ишлаш учун бошқаришнинг автоматик системасини жорий этди. Тошкентда Бутуниттифоқ граждан авиацияси илмий тадқиқот институтининг Ўрта Осиё филиали ташкил этилди. Бу филиал пахтачилик ишида, республиканинг ғаллакор ва чорвадор районларида авиациядан фойдаланишнинг техника ва технологиясини такомиллаштириш юзасидан катта илмий-назарий ва амалий ишларни қилмоқда. Шунингдек, Ўзбекистон бошқармаси қурилишда, геология ва республика кон саноатида вертолётлардан фойдаланиш соҳасида илмий-тадқиқотлар ўтказиш учун лаборатория ташкил этди.

Тўққизинчи беш йилликда Ўзбекистон авиацияси узоқ масофаларга учиш учун «ТУ-154» каби янги машиналар билан тўлдирилади. Маҳаллий ҳаво йўлларида асосан «ЯК-40» самолётлари учади. Машина парки «МИ-4», «МИ-2» «МИ-8» вертолетларидан ташқари «КА-26» вертолети билан тўлдирилади.

Ўзбекистон Граждан авиацияси бошқармасининг учувчилари ва штурманлари, инженер ва техниклари, барча авиация ходимлари СССР Ҳаво флоти кунини юбилей вахтасида туриб ишлаб, янги зафарлар билан кутиб олмоқдалар. Улар хизмат бурчини ҳалол адо этиш намунасини кўрсатмоқдалар. Булар орасида Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Зоир Расулов раҳбарлик қилаётган Қўқон авиакорхонаси коллективи, Н. П. Юқошев командирлигидаги турбовинтли оғир самолётлар бўлинмаси, В. Д. Коровин, Б. С. Болтушкин командирлик қилаётган «АН-24» ва «ЯК-40» самолётлари авиаколлективлари, Ф. В. Бородин, В. А. Мешченко, И. Содиқов, В. Н. Краснов, Е. В. Хлимов, Б. Н. Шулгин, Е. Я. Маджа ўртоқлар командирлигидаги кемалар экипажлари, Владимир Куйдин, Яхё Муҳаммадқулов, Владимир Баришников, Шукрулло Юсупов, Шуҳрат Асилов, бошлиқ самолёт экипажлари ва бошқа меҳнатсевар коллективлар бор.

Ўзбекистон авиаторларининг юбилей йилидаги вазифалари жуда салмоқли ва шарафлидир. Улар 3 миллион 460 минг йўловчини манзилига етказишлари, 16 минг 800 тонна почта юкларини, 27 минг тонна халқ хўжалиги юкларини ташиб беришлари керак. Авиаторларимиз пахтакорларнинг ҳам яқин ёрдамчилари бўлиб қолдилар. Улар 2 миллион тонна «оқ олтин»ни машинада териб олишга аҳд қилган республика механизаторларига амалий ёрдам кўрсатадилар. Бунинг учун 2 миллион гектардан ортиқ майдондаги ғўза баргини тўктириш учун дори сепилади. Бу ишларнинг асосий қисми граждан авиацияси самолётлари билан бажарилади. Ҳозирги вақтда бошқарма авиа корхоналари қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашда катта ҳажмдаги авиахимия ишларини бажариш билан бирга ғўза дефолиациясини қисқа муддатда сифатли ўтказиш учун бу ишга экипажларни пухта тайёрламоқдалар. Ўтган йиллардаги каби республика пахта далаларида юзлаб экипажлар ишлайди. «Оқ олтин» хирмони учун курашда деярли барча иттифоқдош республикаларнинг авиаторлари ўз ҳиссаларини қўшадилар.

Республика авиаторлари социалистик мусобақага қўшилиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг ғўза дефолиациясини қисқа муддатда сифатли ўтказиш юзасидан берган топшириғини шараф билан бажаришга аҳд қилдилар.

А. ҒОЗИНАЗАРОВ,
Ўзбекистон Граждан авиацияси бошқармасининг бошлиғи.

А. АЗИМОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президиуми илмий секретарининг ўринбосари, техника фанлари кандидати.

БУТУН ОЛАМ БИР ҚАДАМ

РЕПОРТАЖ

Ўзбекистон Граждан авиацияси бўлинмаси командири Ғани Мажидович Рафиковнинг кабинетида граждан авиациясининг бугунги куни тўғрисида маълумот олар эканман, ўтмишда транспорт воситаси — агар шундай деб аташ жоиз бўлса, от-аравaю, туядан иборат бўлган бободеҳқоннинг набира-эваралари товушдан тез учар машиналарни бошқараётгани ҳақида ўйладим. Бугунги кунда тунукачининг ўғли ўқиб-ўрганиб академик бўлди. Энди у жаҳондаги мана ман деган олимлар билан бемалол баҳслашади, ҳатто Америкада ҳам унинг олам сир-асрорлари ҳақидаги маърузасини жон-дил билан эшитишга муштоқ казо-казо илмий толиблар бор. Замон мўъжизасини қарангки, бугун Оксфорд университети ташкил этган симпозиумда лекция ўқиган тошкентлик олим Москвада, дўсти-биродарлари даврасида тушлик овқатни еб, кечқурун Тошкентда бола-чақаси билан ҳузур қилиб чақчақлашади, ҳордиғини ёзади.

Ҳа, XX асрнинг — космос асрининг, тезлик асрининг мўъжизаси бу. Лекин бу мўъжизани инсон яратган!

— Дунё харитасида Ўзбекистон чақалоқнинг кафтидан ҳам кичик жойни эгаллаган бўлсада, бундай олиб қараганда, Англия, ГФР сингари давлатларнинг ҳар биридан икки баравар катта, — дейди пассажирлар ва юк ташиш бошлиғининг бошлиғи Владимир Петрович Золотенко. — Лекин ҳаво транспорти воситасида республиканинг исталган бурчагига бир-икки соатда бориб бўлади. Бугина эмас, Ўзбекистоннинг ложувард осмонида маҳаллий ва Иттифоқ аҳамиятидаги 150 дан ортиқ ҳаво йўли бор.

— Биз, учувчиларни ватан лочинлари деб бежиз айтишмайди, — фахр билан сўз бошлайди ветеран учувчилардан бири Темур Шомирзаев. — Ҳозир ҳар тўрт пассажирдан бири самолётда юради. Бу кўпми-озми? Яхшиси, ўзингиз баҳо бера қолинг. Тошкент аэропорти кечаю-кундуз ҳеч бир танаффуссиз самолётларни қабул қилаверади. Кўз очиб юмгунча битта самолёт қўниб иккинчиси парвоз қилади. Биргина июль ойининг ўзида 257 минг пассажир, 3 минг тоннага яқин юк ва почта ташибмиз.

Темур ака 22 йилдан бўён авиацияда хизмат қилади. «ПО-2» самолётини бошқариб, эллигинчи йилларда қишлоқ хўжалик экинлари зараркунандаларига қирон келтирган. Ўзбекистон партия ва ҳукумати унинг бу борадаги хизматини юксак тақдирлаб Олий Совет Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлаган.

Кейинчалик Темур ака санитария хизмати авиациясига ўтиб ишлади. Қанчадан-қанча одамларнинг вақтида даволаниб, ҳаётга қайтишига сабабчи бўлди. Мана, ўн икки йилдирки, пассажирлар ташийди. Олдинига «ИЛ-14» кемасини бошқарди. Кейинчалик «ИЛ-18» ҳаво лайнери командирлигини ишониб топширишди. Эскадрилья командири этиб тайинланганига учинчи йил кетяпти. Темур аканинг таржимаи ҳолида буларгина характерли эмас. Шогирдсиз устоз—мевасиз дарахт дейдилар. Темур ака ҳам шу мақолни кўп қайтаришни яхши кўради. Негаки, унинг ўзи ўнлаб шогирдларни тайёрлаб, мустақил парвоз қилишга ўргатганлардан. Кейинги уч-тўрт ойнинг ўзидагина В. К. Голошчапов, Р. И. Грачев, Г. А. Домрачев, А. А. Елесин, Г. В. Антошенколар экипаж командири бўлиб олишди.

— Шунча йил ҳавода парвоз қилиб келяпсиз, шу давр мобайнида неча миллион километр учдингиз?

— Ҳозир миллионер учувчи деган ибора нисбий бўлиб қолди. Эндиликда тез учар самолётларда бир йил, нари борса бир ярим йилда бемалол миллион километр учса бўлади, — дейди Темур ака, — аэропортимизда йигирма минг соат учиб қўйганлар оз эмас. А. И. Барнюков, В. А. Дронов, А. В. Мушев шулар жумласидандир.

Тошкент аэропортида бундай тажрибали, ўз ишининг моҳир усталари бўлган авиаторлар оз эмас. Қаршимизда ёши ўттиз бешдан эндигина ошган баланд бўйли, қомати келишган йигит ўтирибди. Танишдик. «ИЛ-18» лайнерининг командири Юсуф Содиқов экан.

У ёш бўлса ҳам бутун бошлиқ катта экипажга бош. Хизматдошлари ўқишда, ишда, оилавий турмушда ҳамиша ўрнак бўлиши учун интилади. Шу боисдан ҳам қаттиқ талабчанлик кўрсатади. Лекин, бекордан-бекорга койимайди, яхши, ширин муомаласи билан, бамаслаҳат иш тутиши билан улар ҳурматини қозонган.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати сифатида қиладиган юмушлари ҳам оз эмас. Ҳафтанинг ҳар сешанба куни сайловчиларни қабул қилади. Уларнинг наказларини қандай бажараётганлигини айтиб, маслаҳат, йўл-йўриқ ва ёрдам сўрагани келганларга ўзига яраша жавоб қайтаради. Сайловчилар Юсуфнинг олдидан ҳеч норизо бўлиб чиқишмайди. Бу билан Юсуф сайловчиларнинг ҳамма талабларини қондираверади, демоқчи эмасмиз. Баъзан шундайлар ҳам келадики, улар халқ мулкига кўз олайтирган, жамоатчилик оромини бузган баъзи кимсаларни ўз ҳимоясига олишни илтимос қилишади. Бундай илтимосларни бажариб бўлмаслигини келувчиларга ётиғи билан тушунтиради.

Граждан авиацияси Ўзбекистон бошқармасида Юсуфга ўхшаган ўтюрак, тиниб-тинчимас йигитлар кўп. Уларнинг мақсади битта — у ҳам бўлса одамларнинг узоғини яқин қилиш, халқ хўжалиги юкларини манзилга вақтида етказиб бериш. Бу мақсадни рўёбга чиқаришда катта коллективнинг Турсуной Ашурова, Валя Чукарина, Ольга Мешковская, С. К. Талмачов, В. И. Калинчук, В. В. Лункин, П. М. Капнуллин, В. П. Золотенко сингари жонкуярлари ҳиссаси катта.

Шу айём тонгида жонкуяр авиаторларга уларнинг машаққатли, лекин шарафли ишларида янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

А. НАБИХЎЖАЕВ.

Фотомухбиримиз И. Глауберзон олган юқоридаги суратда коммунистик меҳнат экипажи аъзолари (чапдан ўнгга) борт радист А. С. Лебедев, кема командири, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Юсуф Содиқов, штурман В. И. Косухин, борт механик Ю. Г. Атимасовларни кўриб турибсиз.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

А. АБДУШОҲИДОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРда ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АГРОНОМ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Партия ва совет органларида кўп йил самарали ишлаганлиги, қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги хизматлари учун Ўзбекистон Компартияси Сирдарё область Ильич район комитетининг биринчи секретари Абдулҳақ Абдушоҳидовга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1972 йил 18 август,
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕК КИТОБЛАРИ БИЛАН ТАНИШУВ

ВИЛЬНЮС, 18 август. (ТАСС мухбири). Литва республика кутубхонасининг экспозиция залида бугун ўзбек китоблари кўргазмаси очилди. Стендлар бу ерга келган кишиларни Ўзбекистон ёзувчилари ва шоирларининг асарлари, ўзбек, рус тилларида чиқарилган нашрлар билан таништиради.

Вильнюслик китоб шинавандаларини Литва тилида нашр этилган ўзбек адабиёти бўлими айниқса қизиқтирди. Бу бўлимда, жумладан Ш. Рашидовнинг «Қудратли тўлқин», А. Қодирийнинг «Меҳробдан чаён» асарлари, халқ ижодининг тўпламлари бор. Литва ёзувчиси В. Микалаускаснинг «Оқ олтин» мамлакатида» деган йўл хотиралари китоби ҳам намойиш қилинмоқда. Бу асар Совет Ўзбекистонининг бой ўтмиши ва ҳозирги куни ҳақида ҳикоя қилади.

ЭКРАНДА — ЛЕНИН МАЙДОНИ

Ўзбекистон кинематографчилари Тошкент қалби бўлган Ленин майдони тўғрисида фильм яратдилар. Бу — майдон билан боғлиқ бўлган воқеалар тўғрисидаги, Совет ҳокимияти йиллари мобайнида Ўзбекистонда рўй берган ўзгаришларни ўзида акс эттирган майдон қиёфасидаги янги хусусиятлар ҳақидаги лўнда ва тўлқинлантирувчи ҳикоядир. Архив фондларидан ҳамда ҳозир суратга олинган кадрлар халқ тантаналари кунларида одамлар меҳнат ғалабалари тўғрисида Владимир Ильич ҳайкали ёнига келиб рапорт бериши ҳақида ҳикоя қилади.

Бу лентани илмий-оммабоп ва хроникал-ҳужжатли фильмлар Тошкент студиясида ёш режиссёр, Бутуниттифоқ кинематография давлат институтини битириб чиққан Тимур Каипов суратга олган.

(ЎзТАГ).

«КОСМОС-515» ПАРВОЗДА

1972 йил 18 августда Совет Иттифоқида ернинг сунъий йўлдоши — «Космос-515» учирилди.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинаётган маълумотларни ишлаб чиқмоқда. (ТАСС).

ЯХШИЛИК ГУЛИ

Вардгес ПЕТРОСЯН.

АРМАН ЛАВҲАЛАРИ

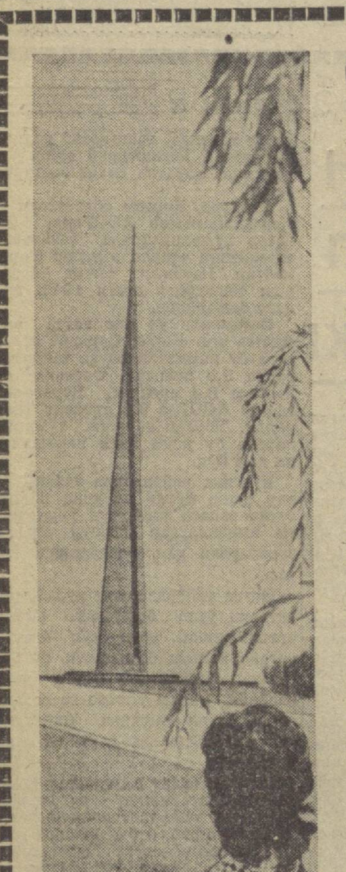

Суратда: Ереван шаҳрида 1915 йилдаги миллий адоват қурбонларига ўрнатилган ёдгорлик.

А. Абалян фотоси.

Ҳар сафар қадрдон қишлоғимга келаётиб, дарадаги эски кўприк орқали тегирмон олдидан ўтаман. Ҳар гал ҳам юрагимни алланечук ваҳм босади: тегирмонни тўхтатишган бўлса-я? Наҳотки тегирмон тоши бошқа айланмаса деб ўйлайман. Йўқ, менимча, ишдан чиққан тегирмондай ғамгин манзара бўлмаса керак.

Скандинавия ярим оролида ўн-ўн икки мингга яқин шамол тегирмони сақланган дейишади. Ҳатто улардан баъзилари ҳозир ҳам ишларкан. Маҳаллий аҳоли тегирмонларни ўтган кунлар хотираси сифатида асраркан. Бир неча йил бурун Африкага Испания орқали учишга тўғри келди. Шунда пўлат қуш парвози баландлигидан қўғирчоқ фильмлардаги баҳайбат махлуқларни эслатувчи юзлаб шамол тегирмонларини кўрдим. Гўё қақраб ётган испан ерида тегирмонлараро рицарь Дон-Кихот кезиб юргандай туюлди менга.

Арманистонда шамол тегирмонлари йўқ, борлари эса сув билан ишлайди. Уларнинг қанча эканини айтиб ўтирмайман, аммо биттаси бизнинг қишлоқда. Яқинда у ерда бўлдим. Тўртта тегирмон тошдан фақат бири айланарди. Яна шундай гулдирардики, сўзлашганда бақириб-чақирмасликнинг иложи йўқ эди. Шамол бино тўсинлари, ўргимчак тўрини унга белабди. Гўё атроф импрессионист рассомларнинг асарига ўхшайди. Тегирмончи саломлашаркан, сўради:

— Бу сенмидинг, ҳалиги, ёзган?

Авваллроқ қишлоғимиздаги «Қалдирғоч» кафесида бўлган кеча ва маҳаллий жаз оркестрининг Комитас, Жака, Брел, Азнавурни ижро этгани ҳамда тегирмончининг ўғли билан радиофизик қизнинг твист рақси тушишгани ҳақида ёзгандим.

— Менидим. Хўш, қалай?

— Унда битта хатоси бор...

— Нима, у сенинг ўғлингмасмиди?

— Ўзимнинг ўғлим, фақат у билан рақсга тушган ҳам менинг қизим эди-да, сен бўлсанг...

— У нима, физикми?

— Бўлмаса-чи, ўзимизнинг институтда ишлайди.

Ана холос, ҳамма нарсанинг бир-бирига боғланиб кетганини қаранг-а: тегирмончи, твист, радиофизик... Мен иложи бўлса бу хатонинг тузатилишини ваъда қилдим.

Тегирмондан радиофизика институти кўринмайди, унгача дара орқали анча йўл юриш керак. Аммо бу ердан қояга ёпиштирилгандай авлиё сурб Саркис бутхонаси кўзга ташланиб туради. Оддий уйча-ку, лекин авлиёнинг сурати қўйилган. Уруш кезлари онам акам учун ибодат қилгани ана шу бутхонага чиққани эсимда. У ерга мени ҳам олиб борган, авлиёга сиғинганман.

— Ҳозир ҳам сурб Саркис ҳузурига бориб туришадими? — сўрайман тегирмончидан.

— Боришади, мисол учун менинг онамни қайтаролмайсан.

— Ҳм-м, донни оқлатгани кўп олиб келишадими?

— Нимасини айтасан. Ҳар бир уйда, хоҳ янги, хоҳ эски бўлсин — тандир бор. Ловашлочира ёпишади.

— Янги турар жойларда ҳам бор дейсизми?

— Ҳа-да. Энди тандирни семондан қуришяпти, бемалол минг йилга чидаб беради деявер. Ишонмасанг, хоҳлаган хонадонга кириб кўр.

Мен сувдан ичдим. Ундан оқариб кетган стакан муздек эди. Ғилдирак ҳамон айланарди, ташқарида ҳам тегирмон тоши чарх урганча донни унларди. Мен ана шу отахон ва унинг фарзандлари борлигига тинмай гувиллаётган тегирмондан, радиофизика институти ҳамда авлиё Саркис бутхонаси ёнида юқори кучланишли электр линиялари салобатли турганидан мамнум эдим. Худди буларнинг жами Кэсах дарёсининг ипдек бўйига ранг-баранг маржонлар бўлиб терилганди. Тўғрироғи, замонамиз ипига — қайсики унинг ҳеч қаердан узилмайдиган, тугунсиз чизиғига тортилганди.

* * *

Марэ... Уйга ёзган бир мактубимда, Марэ — дўстим Мушегнинг онаси бўлса-да, мен учун ҳам она, ҳам буви эканини билдиргандим. Унинг кўзлари кўм-кўк, қўли эса қаттиқлигидан тошдан йўнилганми дейсиз. Аммо, мен учун дунёда ана шу тошдек қўллардан азиз ва меҳрибони йўқ.

Агарда сиз унинг меҳмони бўлиб, нам ўтлоқ устига ўтириб қолсангиз, кутилмаганда тагингизга юмшоққина нимадир тўшалганини ҳис этасиз, ҳайрон бўлма — бу Марэнинг иши...

Агар уларнинг уйида чанқоқ босмоқчи бўлсанг, кимдир муздек сув тутади. Шунда ҳайрон бўлма — бу Марэнинг иши...

Агар, уларникида тонг оттиришни ихтиёр этсанг, уйқу аралаш очилиб қолган елкангга биров кўрпа тортади. Ким экан деб юрма — бу Марэнинг иши. Бир куни у шундай деб қолди:

— ...Ҳаётда ҳамма нарса ўткинчи, ўғлим: дилхиралик ёришади, ишларинг ёмон бўлса — вақти келиб юришади, фақат шамолламагин, ўғлим...

У, сени ҳам, мени ҳам меҳр билан бағрига олади. Меҳмони бўлсанг борми, қучиб олади.

Унинг меҳри бир-бирига қарши келаётган икки армияни битимга келтиришга ҳам қодир.

Марэ...

Шу денг, дўстим Вадим билан унинг меҳмони бўлиб қолдим. Марэ рус тилини билмасди, бироқ шунга қарамай, Вадим билан кўпроқ гаплашди чоғи.

Марэнинг икки ўғли ва беш қизи бўлиб, ҳаммаси ҳам кўк кўз эди. Мен Вадимга нигоҳ ташладим (унинг кўзлари тиниқ, лекин қорамас) ва Марэга бироз гап отгим келди.

— Марэ, нима учун сизларнинг барингизнинг кўзларингиз кўк?

— Бунинг нимаси ажабланарли экан, ўғлим?

— Ахир сизлар сосуниликлар саналасизлар, кўзлар бўлса зангори... Балким, Давид Сосунскийнинг кўзи ҳам шундай бўлгандир?

Марэ менга қараб турди-да, кейин оҳиста деди:

— Балким, Давидники ҳам, нега энди шундай бўлмасин экан.

Ер юзининг уч зийнати бор, учаласи ҳам ҳаво ранг.

— Учта?

— Ҳа, ўғлим: осмон, денгиз ва Русь.

Мен бу сўзларни Вадимга таржима қилдим. Вадим кўзларини катта очганича Марэга тикилди, сўнг эгилиб, унинг ўша қаттиқ тошдек қўлларини лабига босди.

— У нима қиляпти, ўғлим, — сўрайди Марэ мендан. — Сен, ўзи нималар қиляпсан, ўғилгинам? — дея Вадимга юзланди, сўнг яна мени шу уйдагилар қатори унинг малласоч бошини кўксига босди.

— Вадим рус, — дедим мен унга, — у, менинг дўстим, Москвада яшайди, Мушегни ҳам яхши билади?

— Мушегни дейсанми? — Марэ Вадимнинг кўзларидан ўпди.

Марэ...

Менинг бувиммас, онам ҳам эмас, Мушегнинг онаси.

— Янги сут мазали бўлади, ўғлим. Ҳозир соғаману келтираман...

Марэ бизлар ёзган китобларни ўқимайди, қизғин суҳбатларимизга қулоқ бериб ўтирмайди. Марэ Таллин районидан ва бор-йўғи уч мартагина Ереванга келган: бир гал Мушег университетга кирадиган йили, кейин Мушег бетоб бўлганида ва ниҳоят охирги марта Мушегни Москвага жўнатиш учун бу ерга келган.

Балки Марэ зангори ранг тўғрисидаги гапларини ҳам Сасун тоғларидан топиб келгандир. Балким: ахир қадимдан халқимиз жаҳонда яхши, хайрли ишлар рамзи учта — зангори: осмон, денгиз, Россия деб билган-ку...

Марэ...

СССР 50

Мушоира

Ҳамид ҒУЛОМ.

Қадрдон газетамиз «Совет Ўзбекистони» уюштирган мушоира айни авжида. У бошланган кунларданоқ янги шеърларим билан қатнашишни орзу қилиб юрардим. Ниҳоят, орзумга етишмоқдаман. Янги шеърларим турли мавзуларда: Ватан, меҳнат, севги, садоқат, дўстлик, интернационал қардошлик... Шоир юрагига замон улкан бурч юклаган: ўз даласидаги пахтасидан Вьетнамдаги урушгача, кексалар хотирасидан ёшларнинг ҳаёти ва истиқболигача—ҳамма нарса унинг ижодига мавзу, илҳомига қанотдир.

Тайёрлаётган янги шеърий тўпламимга «Ҳаёт ишқи» деб ном бердим. Бугунги шеърлар ҳам мазкур тўпламимга киритилади.

Насрга келсак, «Қорасув» романи устидаги иш давом этяпти. Ўзбекистонда амалга оширилган маданий инқилоб қаҳрамонлари—биринчи ўзбек совет зиёлиларининг социалистик ҳаёт ва янги маданият учун олиб борган курашлари ҳақида ҳикоя қилинади. Қизғин синфий кураш ва улкан ижодий меҳнат фонида икки ёш қалбнинг драматик муҳаббати нақл этилади. Шу асарни Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли эллик йиллик тўйига совға қилиш ниятидаман.

ЕТМИШ ИККИНЧИ ЙИЛ ОЛМАЛАРИ

Ҳеч ерга сиғмай қолди
Оқ олма, қизил олма.
Бу ҳали ҳосил олди,
Боғбон теришдан толма!
Боғ-боққа туташ диёр,
Меваси ёқут олма.
Уни эккан бахтиёр,
Ҳа, бир дунё қут олма.
Бу Тошкент олмасидир,
Наманган олмасидир,
Ғазалкент олмасидир,
Андижон олмасидир,
Самарқанд олмасини
Истакон олма дерлар.
Булар — қир лоласими,
Ёки тизилган дурлар!
Апорт бу, билфлор бу,
Яна минг хил номи бор,
Қуёшдан инган ёғду,
Унда эл саломи бор.
Етмиш иккинчи йилнинг
Олмасини кўрган чоғ
Такрор ўртади дилни
Қирқ биринчи солган доғ.
Эсга тушди ногаҳон
Бир нуроний қария:
Олма йигитга дармон,
Беморга дори дея
Йўлга чиққан ўша чол...
Йўл олис, қаҳратон қиш.
Ва лекин бор-ку мақол:
Интилганлар етармиш!
Бир дона олма нима
Фарғона боғи учун!
Жаҳон худди бир кема,
Ҳатто дарғалар юпун.
Уруш... Тамоми инсон
Тақдири бирлашган чоғ.
Ёвни этиш-чун яксон
Мардона курашган чоғ.
Олма ҳатто тушга ҳам
Кирмаган замон эди.
Тебраниб турар олам,
Тахлика ёмон эди.
Қора нон олтинга тенг,
Етим-есир зор эди.
Онанинг бағридай кенг
Дунё энди тор эди.
Фашизм — ёвуз ўлат
Ҳаётни қирар эди.
Армиямиз нақ пўлат
Оловга кирар эди.
Мардларни ўйлар эди
Йўлларда толиқиб чол,
Ўртаниб куяр эди
Очларга йўлиқиб чол.
Йўл-йўлакай олмасин
Улашиб кетди боғбон.
Инсон зоти толмасин! —
Курашиб кетди боғбон.
Афсус қиларди боғбон
Қиска ёз бўлганидан.
Ёлғизлик... Етмай дармон,
Олма оз бўлганидан...

Бу — етмиш иккинчи йил.
Янги авлод етишди.
Ҳеч ерга сиғмас ҳосил,
Олмалар ҳам ғарқ пишди.
Бир қадоқли зил олма,
Асалдай асил олма,
Ер юзига етарли
Оқ олма, қизил олма.
Кун терсанг ҳам тугамас,
Тун терсанг ҳам тугамас,
Давлатга карвон-карвон
Топширсанг ҳам тугамас.
Ҳой йўловчи, боққа кир,
Этак-этак териб ол.
Ана, қатор бўш пақир,
Челак-челак териб ол.
Пласмасдан тўр сават
Дўконда қават-қават,
Опкел, олмага тўлдир,
Олавер, таги мўлдир.
Компот пишир, қоқи сол,
Қўша-қўша шипга ос.
Ана шарбат, ана бол,
Қишни ўйлаб хумга бос!

Бозорда олма тоғ-тоғ,
Хуш бўйидан шаҳар маст.
Омборлар лиқ...
Лекин боғ
Зарра камайган эмас.
Тунда самолётларга
Олма ортар юкчилар.
Узоқ-узоқ юртларга
Етказар учувчилар.
Шимолга синчков қарар
Локомотивлар кўзи.
Ҳаракатни бошқарар
Министр Бешчев ўзи.
Олма худди нон каби
Тўйимлидир, лазиздир,
Олов каби, нон каби
Кераклидир, азиздир.

* * *

Ҳа, нонга туташ олма —
Ўзбекистон олмаси.
Нақш олма, қуёш олма —
Ўзбекистон олмаси.

ҚУЁШ ЖОНИНГДА

Байрам арафаси — эзгу дақиқа
Дилимга сиғмайди орзулар, ўйлар.
Шу қадрли онда Ватан ҳақида
Ота ўз ўғлига нақлини сўйлар.
Ўғлим, сенга айтар сўзим бор,
тингла,
Ватаннинг қадрига еткувчи бўлгил.
Унинг маъносини юракдан англа,
Унга жондан хизмат этгувчи
бўлгил.
Бу муборак тупроқ,
бу азиз макон
Қуёшга чулғанган заррин тонг
тахлит;
Қўшиқдай жарангдор ёру осмон.
Худди муҳаббатли юракдай яхлит.
Дунёда қанчаки мўъжиза бўлса,
Ҳаммаси шу замин, шу
кенгликдадир.
Айтаверсам бўлур поёнсиз
қисса,
Мазмуни ҳурликда ва
тенгликдадир.
Оталар нақлидан билиб ол, ўғлон,
Қандай ўт кетганин золим тахтига,
Қандай етганини жанг билан инсон
Ватанни Ватан деб аташ бахтига.
Халқнинг фарзандига бебаҳо
иқбол,
Энг олий саодат шудир, азизим!
Ватан — шонли тарих, ҳаёт,
истиқбол,
Ватан — кенг жаҳон ва юксак
юлдузим!
Орзумиз қанотли, фикримиз
тийран,
Инсоний ғурурдан кўкрагимиз тоғ.
Ягона оила, ягона Ватан —
Бағри ҳаммамизга очиқ гулзор-
боғ.
Сен шу оилага аъзосан, демак,
Дўст чамани сенинг чаманинг
бўлур.
Модомики, туташ юракка юрак,
Бутун Ватан сенинг Ватанинг бўлур.
Бу дўстлик қон билан йўғрилган,
қутлуғ,
Байроғимиз каби лоларанг, эзгу,
Аъмолимиз каби ардоқли, улуғ,
Истиқболимизга ҳаққоний кўзгу.
Бизга ҳайратланиб боқади жаҳон:
Халқни бир жон-бир тан қилган
қардошлик
Ленин орзусидай мангу нурафшон,
Ленин иродаси каби бардошли!
Шу Ватан тупроғин кўзингга
сургил,
Дарёларнинг сувин тўйиб-тўйиб ич,
Тонгларинг жамолин ардоқлаб
юргил,
Кейинги пушаймон — беҳуда
ўкинч.
Боғ ярат, ақалли битта дарахт эк,
Илдиз от, ижодни доим эт орзу.
Ўз она eрингга сақлай кўрма кек,
Ҳар жойда ҳам бордир тошу
тарозу.
Дунёни кўришга этаман даъват,
Кўр, ўрган, дўстларга доим бер
кўмак,
Яъни, сенга улуғ бурч берди
давлат,
Бахтдир шундай Ватан фарзанди
бўлмак!
Фахрингни юксак тут;
ҳеч бир юрт, элат,
Ёки, хориждаги ялтироқ либос
Кўзинг боғламасин! —
У қуруқ савлат;
Фақат ўз Ватанинг бахтингга асос!
Чақноқ кўзларингнинг пок нури
билан
Ватан жамолига сеҳрланиб боқ,
Фарахли тонгларнинг сурури
билан,
Қалбингни тўлдиргил, севимли
чироқ!
Бу оддий ҳис эмас,
бу муҳаббатдир,
Бу — оддий латофат эмас,
бу — меҳр;
Бу — қутлуғ меҳнатдан завқу
роҳатдир;
Гўзалликни тиниқ чашмадай симир!
Қуёш билан бирга, сулув тонг
палла
Тошкентни сайр этиш — такрор-
ланмас гашт.
Майдону кўчаю боғу маҳалла
Сўзлар тарихидан ажиб саргузашт.
Россия, Украина, Литва, Белорус...
Барча кошоналар — дўстлар
ҳиммати.
Агар ҳар бир сўздан очилса қовус,
Янграр қардошликнинг бир
ҳикояти.
Дўстлик давлат бўлса, Москва
пойтахт,
Тошкент Шарқда унинг маркази
бўлур.
Ҳар уй, ҳар оила, ҳар одамга бахт
Шу марказнинг қатъий наказн
бўлур
Бу тонг сенга айтар сўзим бор,
жигар:
Ватаннинг қадрига еткувчи бўлгил.
Озодлик қуёши жонингда порлар,
Буни авлодларга элтувчи бўлгил!

ДЕНГИЗ

Истар эдим:
инсоннинг қалби
Денгиз бўлса,
бўлса чўнг уммон.
Улуғ бўлса шу денгиз каби,
Унга сиғса коинот, осмон.
Шу денгиздай,
Она ерни дил
Эркаланиб қучса ҳар лаҳза
Ҳар тонг Кунни машъалдай дадил
Ўз бағрида порлатиб ёқса.
Тунлар эса, келин пошша Ой
Ва юлдузлар сийна қўйсалар;
Севгувчилар учун бу чирой
Висол берса, улар тўйсалар.
Қирғоқларни бутун одамзод
Чаман этиб, яйраб чўмилса,
Шодликдан у ҳамиша обод
Ва ҳамиша нурга кўмилса.
Бепоёндир меҳри гиёси,
У роҳатдир, шавқдир, сафодир.
Шифобахшдир унинг зиёси,
У ҳаётбахш заррин ҳаводир.
Шу денгиздай бўлсин юрак ҳам,
Саҳоватда жаҳонда тенгсиз;
Баҳра олсин жумлайи олам,
Қалбга десин: — Офарин, денгиз!
Меҳнатдадир денгиз доимо,
Гувуллайди домнадай тун-кун,
Гўё, бир он тўхтаса, дунё —
Ҳаракатдан қолгандай бутун.
Инсонларнинг қалби ҳам менга
Ўтли домна каби туюлар,
Ловуллаши ўхшар мартенга,
Унда ҳам соф пўлат қуюлар:
Бу — яхшилик пўлати, ундан
Зулмга қарши тиғ тоблаш керак.
Шу ҳақ ишда
кичик учқундан
Алангага айланар юрак!
Ана денгиз,
ана чўнг уммон...

Соҳилларни қучиб ётибди,
Чексиз кўм-кўк алангасимон
Нур қўйнида жўшиб ётибди;
Қулоч отар уфққа қадар,
Куйлар, куйлар
ҳаёт мадҳида.
Савлат тўкиб оппоқ кемалар
Сузиб борар унинг сатҳида.
Айт, жигарим,
сенинг қалбинг ҳам
Уфқларни қамрай олармн!
Худди шу кенг денгиздай кўркам
Қулочларми чексиз оламни!
Оқ кемалар, уларда минг-минг
Пассажирлар,
ошиқ-маъшуқлар
Қучоғингга сиғарми сенинг!
Улар айтган янгроқ қўшиқлар,
Ҳар бирининг тақдири, ўйи,
Можароси, ҳижрони, тўйи,
Қувончлари, ҳаяжонлари,
Ташвишлари, тўполонлари,
Шовқинлари, бақиришлари,
Гоҳ мунг,
гоҳи ҳайқиришлари,

Яъни, дунё деган бу зил юк
Ортилгудай бўлса кемангга,
Топилармн сенда куч етук,
Оласанми шуни зиммангa!
Бунинг учун зарурдир, жигар,
Сенинг ҳам чўнг денгиз бўлишинг.
Шундай денгиз бўлолсанг агар
Оқланади мағрур юришинг!

Яшар эди ўзбек бемажол
Дарёларнинг бўйида чанқоқ...

Уҳ, у азоб, у алам, жафо...
Қўёлмайман бу нақл нуқтасин.
Сув деганлар олдилар жазо,
Қурбон бўлди қанча Тўхтасин...

Навоийдан ўқиган афзал
Фарҳодларнинг шеърий таърифин.
Курашларнинг тарихи азал
Оскёда сувнинг тарихи.

Сув қон билан қўшилиб кетган,
Пичоқ етган суякка сувсиз.
Аммо орзу ҳамиша балққан,
Яшамаган инсон орзусиз!

Зулмдан нажот берди инқилоб,
Элга савод берди инқилоб,
Чанқоғини қондирди халқнинг —
Оби-ҳаёт берди инқилоб.

Энди жаҳон қилади ҳавас
Ўзбекистон каналларини,
ГЭСларимиз нуридан сарбаст
Диёримнинг чаманларини.

Сен учун ҳам, вьетнамли қардош,
Ҳар қатра сув гавҳарга тенгдир.
Кимки унга отар экан тош,
У сенга тош отган ёвингдир.
Тош нима! Ёв, қузғунларининг
Қанотида бомба йўллайди.
Азим тўғон ёнғинларининг
Даҳшатидан ер гувуллайди.
Қузғун эса, «Б—эллик икки»,
Ҳамон тинмай парвоз этади.
Ажал бўлиб ёғилган юки
Тўғонларни бузиб кетади.

Халқ даҳоси, ақл, истеъдоди
Ва меҳнати яратган ижод,
Минг йилларнинг чўнг иншооти
Бирин-кетин бўлади барбод.
Асримизнинг рўдаполари
Ўчиради ҳаёт сатрини...
Биздан сўранг—сув шайдолари—
Мироблардан меҳнат қадрини!..
Дамба қулар, тўғон бузилар,
Тошқин босар улуғ водийни...
Ҳой, одамлар,
қитъалар,
эллар!
Эшитяпсизми сув фарёдини!!

Бузғунликни истамайди сув,
Унга ётдир хору зорликлар!
Истамайди,
шоликорликлар
Яксон бўлиб кетишини у!
Қузғунларни тўхтатинг!
Ҳамон
Сўзингизнинг тиғи ўткирдир.
Бир мушт бўлиб бирлашса жаҳон
Босқинчидан минг чандон зўрдир.

Америка, аср жаллоди!
Виждонингга қора доғ солдинг.
Башарият авлод-авлоди
Лаънатига умрбод қолдинг.
Сен қўпорган тўғондан қалққан
Дарёларнинг залвор тўфони
Янчгай,
уруш ўтини ёққан—
Шум ниятли сен аждоҳони!
Бардошингга балли, ҳур Вьетнам!
Қузғунларга бермагил омон.
Барча дўстлар сафида биз ҳам
Сийнамизни этамиз қалқон.
Бир устадай созлаб берамиз
Дамбаларинг, тўғонларингни.
Урушлардан халос қурамиз
Суражак тинч давронларини.

СУВ ҚИССАСИ

Яна сув ҳақида бу нақл...
Ҳамма учун тансиқ ва зарур
Оби-ҳаёт ва дарёйи нур
Сув ҳақида яна бу нақл...

Бутун башар олади нафас
Зарра-зарра туташ ҳаводан.
Айру билиш ҳеч мумкин эмас
Бу маъвони бошқа маъводан;
Гарчанд курра минг-минг оролдир,
Барчасини бирлаштирар сув.
Сув қудратдир,
ҳусну жамолдир,
Сув — шеърият, музика, орзу.
Ҳар қатраси гавҳарга тенг сув,
Унинг қадрин биздан сўрангиз:
«Сув келтирган хору зору
Кўза синдирган азиз...».
Бежиз эмас эди бу мақол,
Парча-парча ерларда тарқоқ

КОЛХОЗНИНГ «ҲУРМАТ КИТОБИ»

НАМАНГАН, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Наманган районидаги Свердлов номли колхоз партия комитети хонасига кирганингизда қизил бархут муқовали улкан китобга кўзингиз тушади. Унга олтин ҳарф билан «Колхознинг Ҳурмат китоби» деб ёзиб қўйилган.

— Бу китобга ёзилиш хўжалигимизнинг ҳар бир аъзоси учун катта шараф ҳисобланади, — дейди колхоз партия комитетининг секретари ўртоқ А. Абдураҳимов. — Ўзининг ҳалол ва фидокорона меҳнати билан ишлаб чиқаришни ривожлантиришга, экинлар ҳосилдорлигини оширишга катта ҳисса қўшган кишиларгина ана шундай бахтга муяссар бўладилар.

Китобни бирма-бир варақлаймиз. Зарҳал саҳифалардан 50 центнерлик ҳаракатига қўшилган илғор бригада бошлиқларидан Ленин ордени кавалери Иномбой Ғозиев, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган пахтакор Ҳошимбой Қосимов, моҳир механизатор, область Советининг депутати Абдуллажон Муродов, сувчи Бойдада Раҳмонов ва бошқаларнинг фотосуратлари ҳамда улар ҳақида ёзилган илиқ сўзлар жой олган.

О. ЖЎМАНАЗАРОВ.

Ўзбекистон ноз-неъматлари

СОҲИБКОРЛАР САҲОВАТИ

Фоторепортаж

Саҳий ёз далаларда ноз-неъматларга тўла дастурхон ёзди. Калинин районидаги «Москва» совхозининг полиз ва сабзавот пайкалларида ғарқ пишиқчилик. Ишкомларда қоп-қора чарос товланади. Боғларда ҳосил мўл. Серҳосил олмалар, нашватилар мажнунтолдай ерга бош эгкан.

Бу совхозда ажойиб деҳқонлар меҳнат қилишади. Улар ернинг тилини билишади. Илғор звено бошлиқлари Ҳасан Ғуломов, Лутфулла Неъматов, бригада бошлиқлари Абдужалил Шералиев, Турсунбой Олимжонов каби ўнлаб деҳқонлар ер билан тиллашганлардан.

— Мана бу ерда тарвуз битиши мумкин, картошка мўл ҳосил беради, лекин сабзи битмайди, пиёз унмайди, — дейди Лутфулла ака меҳмонни картошкага банд бўлган пайкалга бошлаб келиб. Бу ер қумлоқ, қумлоқни картошкага чиқарган. Ҳар экиннинг ўз табиати бўлади. Деҳқон ўз ерининг табиатини тушунмагунча қадар кўнгилдаги ҳосилни ололмайди.

Биз помидор пайкалида ишлаб чарчамаётган ўнлаб йигит-қизлар ичида ўтдек чақнаб турган Урозгул Хоназаровани учратдик. Бу чаққон қиз ҳар куни 400-500 килограммдан помидор териб, соҳибкорларнинг қутлуғ ишига шерик бўлмоқда.

Колхоз деҳқонлари 111 гектар майдонга қовун-тарвуз экишган. Ҳосил мўл. Гўё полизларда оқ жунли суруа-сурув қўй тўхтаб қолганга ўхшайди.

— Ҳар гектар полиз майдондан 19 тоннадан қовун-тарвуз сотишимиз керак эди, — дейди совхоз директори Абдусаттор Эгамбердиев. — Кўриб турибсиз — ҳосил кўнгилдагидан ҳам зиёда. Гектаридан 20-25 тоннадан қовун-тарвуз олиш мумкин.

Совхоз сабзавоткорларининг ҳам ҳиммати баланд. Улар 220 гектар майдонда сабзавот экинларидан мўл ҳосил етиштирдилар.

Фотомухбиримиз Абдусаттор Тўраевнинг ушбу суратларида совхоз соҳибкорлари етиштирган ноз-неъматларни кўриб турибсиз. Юқоридан пастга: 1. Кечки бодрингдан мўл ҳосил етиштирган Мажид Солиев. 2. Ишкомларда товланган чарос узумлар. 3. Комсомол аъзоси Урозгул Хоназарова кунига 400-500 килограммдан помидор териб топширмоқда. 4. Ширин-шарбат қовун-тарвуз етиштирган звено бошлиқлари Ҳусан Музаффаров ва Лутфулла Неъматовлар.

Ш. УБАЙДУЛЛАЕВ,
Ю. ЗИЕДОВ.

ПАХТАПАРВАР

ОЧЕРК

Қаландар ярим кечада биров биқинидан туртиб юборгандек чўчиб уйғонди. У тун қоронғусида йўғон гавдасини каравотдан ярим кўтариб, ён-верига олазарак қаради. Ҳамма ширин уйқуда. Хайрият, туш кўраётган экан.

...Тушида у бугун ҳам ҳар кунги одати бўйича эрта саҳарда дала айланаётганмиш. Қайси кўзи билан кўрсинки, эндигина ҳосилга кирган ғўзасини вилт-оқпалак касали бир оқшомда аёз ялагандек қилиб кетибди.

«Тавба! — дерди у ўзига-ўзи ёнбошига айланаркан. — Ўнгингда ҳам, тушингда ҳам шу вилт. Наҳотки, унинг давосини топиб бўлмаса, пахтакор қачонгача ундан зиён кўриб келади?»..

Унинг вилт тушигача кириб хуноб қилиши бежиз эмас эди. Бригада ғўза майдонларининг бир қисми ҳар йили вилт-оқпалак касалига чалинарди. Экин эндигина ҳосилга кирганда у каёқдандир ёвдай ҳамла қилиб, ҳатто бутун бир пайкални қовжиратиб кетарди. Ҳосил тугунчалари тишининг оқини кўрсатганича бужмайиб қоларди.

Ўша йилларда республикамизнинг кўпгина колхоз ва совхозларида ғўзанинг оқпалак касали тарқалган эди. Ўша пайтда бу офатдан қутилишнинг иложини изламаган, боши қотмаган одам қолмади, десак муболаға бўлмас.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўсимликлар экспериментал биологияси илмий-тадқиқот институти олимлари вилтга чидамли пахта навини яратиш йўлида жиддий иш олиб бордилар. Улар катта лабораторияларда кеча-кундуз тажриба ўтказган бир пайтда, деҳқонларимиз, шу жумладан, Қаландар ҳам қараб ўтиргани йўқ. У ўз пахта далаларида ғўзанинг ашаддий душмани — вилт-оқпалак касалини йўқотиш устида изланди, меҳнат қилди...

Тонг бўзарз бошлади. Қаландар тундаги ноxуш тушидан хуфтон бўлган кўнглини ёзиш учун боғ оралаб канал бўйига чиқди. Пахта-арнанинг сариқ олтиндек лиммо-лим суви қирғоқларга урилиб, буралиб-буралиб оқарди. Сув ёстиғидан бош кўтараётган қуёшнинг қизғиш ёғдусида оловланиб кўз қамаштирарди. Қаландар бир зум канал сувларига соч ёйган мажнун толлар, адил мирзатераклар гўзаллигига маҳлиё бўлиб турди. Сўнг беғубор, тиниқ ҳаводан кўкрагини тўлдириб нафас олди-да, юз-қўлини муздек сувга ювиб далага юрди.

«Вилт касалига чалинган ғўза қатор ораларига кул чиқардик— бўлмади, қум-тупроқ тўкдик — натижасиз қолди. Энди нима қилсак экан? Ёки бу касалга олимларимизнинг ўзлари чора топишсин деб қўл қовуштириб ўтираверамизми? Йўқ, асло мумкин эмас. Унда пахтадан айрилиб қоламиз. Ҳосилни сақлаб қолишимиз керак. Излаган топар, тиришган тоғдан ошар» деганлар-ку?»

Уй билан дала айланиб юрган бригадирнинг кўзи бирданига эски канал рошларига тушди. Унинг усти оппоқ қордек оқариб ётарди. Оёғини қўйган эди, этиги кўнжигача ботди. Шўр тупроқдан бир сиқим олиб кафтида эзғилаб турди. Шу тобда уни бир нарса ҳайрон қолдирган эди: рош бўйидаги шўрхок тупроқли ерларга экилган ғўзаларда вилтдан нишона йўқ, соппа-соғ. Ҳар йили ҳам шундай бўлади. Аммо, бу ердан сал нарироқдаги пайкаллар эса муттасил оқпалакка дучор бўлмоқда. Унинг миясида ғалати фикрлар айлана бошлади: «Демак шўр ерда вилт бўлмас экан-да. Вилт тушган пахта майдонларига шу рошнинг шўр тупроғидан чиқарсак қандай бўларкан? Унинг ғўзадаги бу касални йўқотишга фойдаси тегармикан?»

— Салом, Қаландарвой! Бунча хаёлга толиб турибсиз, — деди шу пайт Юсуф ота бел курагини пайкал бошига санчиб, бригадир томон келар экан.

— Кечирасиз, ҳақиқатан ҳам хаёл билан бўлиб сизнинг келганингизни сезмай қолибман, — деди саломлашиб бригадир.

— Вилт деган иблис бу йил ҳам юзимизни шувит қиладими деб қўрқяпман. Нариги пайкалнинг у ер, бу ерида қовжираётган ғўзаларга кўзим тушди, — деди Юсуф ота.

— Ҳа, мен ҳам ҳозиргина шулар тўғрисида ўйлаб турган эдим, — деди бригадир.

Шу маҳал Машариф ота ҳам уларнинг ёнига келиб, суҳбатига қўшилди. Бригадир бироз сукутдан кейин оқсоқолларга боя хаёлида тугиб қўйган гапини айтди. Юсуф ота қошларини чимирди:

— Гапингизда жон борга ўхшайди, ука! — деди пахтазорга разм солиб. — Қаранг-а, шу пайтгача эътибор бермабмиз. Айтганингиздай, мана бу шўрхок ерда нега ғўзалар вилт билан касалланмаган-у, хўв наридаги ғўзалар қовжираяпти?

Лекин Машариф ота иккиланиб, ишонқирамасдан бригадирга ва Юсуф отага қараб турарди.

— Ўзимиз ернинг шўрини йўқотолмай юрганда, тағин далага шўр тупроқ ташлаймизми? — деди Машариф ота жиддий оҳангда. — Вилтни йўқотишга фойдаси тегса яхши, тегмаса...

— Нега бўлмаса шўрхок еримиздаги ғўзалар соппа-соғ, ҳосилдор-у, соғ тупроқли ерларимизда вилт пайдо бўляпти? — деди бригадир яна ўз гапида туриб олиб.

Машариф ота ҳам ўйланиб қолди. Бу фикр бригада аъзоларининг қулоғига етганда, ҳамма бир варакай қизиқиб қолди. Тажриба қилиб кўришмоқчи бўлишди. Шундан кейин вилт замбуруғлари пайдо бўлган ғўза қатор ораларига рошдаги шўр тупроқдан сепиб чиқилди. Унинг самараси дарҳол кўзга ташланди. Ўша йили вилт ҳосилга деярли зиён-заҳмат етказа олмади. Иккинчи йили майдонлар чуқур шудгорланди ва 20 гектар ерга шўр тупроқ тўкилди. Айниқса бу тупроқдан вилт зарар етказган далаларга чиқарилди. Тажриба яхши натижа бера бошлади. Шўр тупроқ чиқарилган далаларда вилтдан нишона кўринмасди.

Хўжаликда Қаландарлар тажрибаси оммалашди. Сапарбой Хўжанов, Раҳмон Эгамбердиев бошлиқ бригадалар ҳам шу усулни қўллашганди, вилтдан қутила боришди. Йил сайин унга қўшилганлар сони кўпайди. Ҳатто, тадбиркор бригадирнинг иш методини районнинг кўпгина жойларидан келиб ўрганиб кета бошладилар.

— Олимларимиз вилтга чидамли «Тошкент» навларини яратиб деҳқонларимизнинг мушкулини осон қилди, — дейди Тўрткўл районидаги Димитров номли колхознинг моҳир бригада бошлиғи Қаландар Оллоберганов биз билан бўлган суҳбатда. — Вилтдан зиён кўрган далаларга «Тошкент» навларини экиш билан бирга шўр тупроқ чиқариб тўкилса, пахтабеда алмашлаб экиш кенг жорий қилинса, ўйлайманки, ғўзамиз бу касалга деярли чалинмайди.

* * *

Қаландар Оллоберганов ҳар ернинг ўз ташвишини, табиатини тушуниб меҳнат қиладиганлардан. Шунинг учун ҳам у ҳосилдорликни йил сайин ошириб боряпти. Қолоқ бригадага ўтиб ишлаётганига ҳам мана, саккиз йил бўлиб қолди. Ҳосилдорлик 28 центнердан 46,5 центнерга кўтарилди. Унинг меҳнатлари муносиб тақдирланган. «Ҳурмат белгиси» ордени ва бир неча медаллар кўксини безаб турибди. «Запорожец» машинаси билан мукофотланди.

Биз бу тажрибали бригадирнинг ҳикоясини тинглаб, унинг вилтга қарши топган чораси кўпчиликни, ҳатто олимларимизни ҳам қизиқтирса керак, деган фикрга бордик. Ажаб эмас, тўрткўллик бригадирнинг ўз даласида ўтказган тажрибаси тагидаги сирлар олимларимиз лабораториясида ойдинлашса...

О. ХУДОЙБЕРГАНОВ.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«КОНСЕРВА МУАММОСИ»

Газетамизнинг 26 июль сонида босилган шу сарлавҳали мақолада Урганч консерва заводи пиво заводининг цехига айлантирилганига қарамай тўла қувват билан ишламаётгани танқид қилинган эди.

Мақола юзасидан Хоразм область матлубот жамияти правлениями раисининг муовини Р. Хаитбоев редакциямизга қуйидагиларни хабар қилади:

Мақола Пиво-консерва заводи ишчи ва инженер-техник ходимлари йиғилишида атрофлича муҳокама қилиниб, унда қайд қилинган камчиликларни тузатиш тадбир-чоралари белгилаб олинди ва уларни амалга оширишга киришилди. Лойиҳалаш институти ёрдамида 750 тонна мевага мўлжалланган омборхона смета лойиҳалаш ҳужжатлари тахт қилиб қўйилди. Қурилиш ишлари эса тез кунда бошлаб юборилади.

Заводни хом ашё билан тўла таъминлаб туриш мақсадида 6 та колхоз ва совхоз билан шартнома тузилди. 300 тоннага мўлжалланган сабзавот омборхонаси ҳозир ишлаб турибди.

Шунингдек завод малакали мутахассис ходимлар билан таъминланди.

КУРАШДА ТОБЛАНГАН БИЛАК

Жамила опа ўғлининг келишига пешвоз чиқдию, нигоҳига тикилганча бир дақиқа ўйланиб қолди. Онанинг кўнглида «яна бет-кўзи кўкарибди» деган фикр кечди. Кейин, икки кун бурун Бутуниттифоқ радиосидан паҳлавонининг яна жаҳон чемпиони бўлгани ҳақида берилган хабар ёдига келди. У қулоч ёзганча фарзандини бағрига олди.

Рустам бу сафар Болгария пойтахтида ўтган катта мусобақадан қайтганди. София беллашувларида зафар қучган совет полвонларининг номи ўша кезлар газеталарда йирик ҳарфлар билан ёзилди. Газеталардан бири Рустамнинг ютуғи ҳақида қуйидаги ҳаяжонли гапларни босиб чиқарди:

«...Уч турдан кейин тошкентлик спортчининг ҳисобида 4,5 очко тўпланди. У навбатдаги беллашувда ҳар қандай шубҳа ва иккиланишларни унутиб ҳужумга ташланди. Серқуёш ўлка вакили ўзи севган классик кураш сирларини пухта эгаллаганлигини намойиш этиб, техник маҳоратдан усталик билан фойдаланди. Рустам 1969 йилги жаҳон чемпиони, кучлилардан ҳисобланган эронлик полвон Али-Зоданинг курагини ерга текказганди. Бу ғалаба уни болгар йигити Христо Трайков билан юзлаштирди.

Рустам маррани кўзлай бошлади. Чунки яна бир устунлик унинг учун кифоя эди. Лекин арзимас хатога йўл қўйиш билан барча муваффақиятлар барбод бўлиши ҳам мумкин. Жаҳонга танилган полвонлараро курашда шундай бўлиб қолишлиги ҳеч гапмаслигини муҳлислар ҳам яхши билишади. Аммо Рустам ҳечкимни уятга қўймади. У мардларча бел олишди. Тағин келиб-келиб Руминиянинг манман деган полвонларидан, 1967 йилги жаҳон чемпиони, Мехико олимпиадаси ҳамда Европа биринчилиги совриндори Йонас Бачунинг курагини ерга теккизди. Кураш гиламида ғолиб чиқиш учун атиги 6 минуту 44 секунд вақт сарфлади. Финалда Рустамнинг ким билан олишишлиги ҳали маълум эмасди. Бу, югославиялик курашчи Чорич билан венгриялик жаҳон чемпиони Варга ўртасидаги беллашувда ойдинлашди. Варганинг қўли баланд келди. У Рустамга арзигулик рақиб бўла олиши аниқ эди. Бироқ жарима очколарининг бештага етгани курашни давом эттиришига йўл бермади. Энди Рустамга фақат Трайков рақиблик қила оларди. Лекин уни ҳам дастлабки куч синашишлар чоғида енгган. Рустам жаҳон чемпиони деб тан олинди».

ОЛИМПИАДА НОМЗОДЛАРИ

✦ ✦

Бугунги кунда икки марта жаҳон чемпиони номига муяссар бўлолган спортчининг кўкраги қатор медаль ва нишонлар билан тўла. Бу шарафли йўлда унга устози ҳамроҳлик қилди. СССР спорт мастери, мамлакат ва республика чемпиони Рифат Аблаев севимли шогирдининг илк қадамларини шундай эслайди:

...1960 йил. Ёз ойлари эди. Ўзбекистонлик энг кучли полвонлар йиғилишиб ишчилар таклифи билан Тошкент асбобсозлик заводида меҳмон бўлдик. Учрашувимиз қизиқарли бўлди. Шунда мусобақани томоша қилаётган завод ёшлари қаторида кўзларини мўлтиллатиб ўтирган болаларни кўриб қолдим. Курашнинг боришини диққат билан кузатишарди. Уларнинг нигоҳида бўлажак полвонларни кўргандай бўлдим. Хайрлашаётиб: клубимиз эшиги сизлар учун очиқ, дедик. Орадан икки-уч кун ўтгач, бир гуруҳ болалар спорт залига тортинибгина кириб келишди. Мен уларни яна бирма-бир кўздан кечирдим. Чақнаб турган кўзларига боқдим. Шунда зуваласи пишиққина кўринса-да, гавдаси миқтгина ўсмир диққатимни тортди:

— Ёшинг нечада? — сўрадим ундан.

— Ўн учда.

— Полвон бўлмоқчимисан? — У жавоб бермай ерга қаради. Бўйи тикроқ, тўлагина бола билан беллаштириб кўрдим. Гарчанд кулгили бўлса-да, осонгина енгди. Спорт «кўчаси»дан ўтмаган, лекин иштиёқи билан меҳримни тортган бу бола Рустам эди...

Шу кундан бошлаб Рустам устоз кўра бошлади. Тиришқоқ йигитча спортчи бўлишда машқларга куч бериш, тренернинг маслаҳатларига сўзсиз қулоқ тутиш лозимлигини англай бошлади. Ойлар йилларга уланаркан унинг маҳорати ошди, кучига-куч қўшилди, классик кураш техникасини эгаллайверди. Аблаев шогирдини ўз тенгдошлари даврасида синай бошлади.

Урганчда ўтказилган ўсмирлар курашида илк марта ғалаба нашидасини сурган бўлса, келаси йил Ярославлда мамлакат биринчилигининг юқори шоҳсупасидан ўрин олишга эришди. Шу тариқа ҳар галги мусобақадан Рустам Тошкентга ёруғ юз билан қайтишни, устозига кулиб боқишни «одат» қилди. Чет эллардан ҳам кураги ерга тегмай қайтаверди. Болгария, Япония, Югославиядаги беллашувлар, Европа биринчиликлари, мамлакат чемпионатлари, СССР халқлари спартакиадалари чоғидаги бел олишувлар Рустам учун маҳорат ҳамда тажриба мактаби бўлди.

Кураш гиламига биринчи бор қадам қўйганининг тўққизинчи йили унинг ҳаётида унутилмас ва ҳаяжонли воқеа юз берди. Ўзбекистон пойтахтига узоқ Аргентинанинг Мар-дель-Плата шаҳридан хушхабар келди. Эндигина 22 баҳорни кўрган Рустам Казаков биринчи марта жаҳон чемпиони номига мушарраф бўлганди. Йирик совринлари қаторидан катта олтин медаль ҳам жой олди.

Истеъдодли полвон ҳозир 25 ёшда. Бу, кураш шайдолари учун ўсмирлик даври дейишади. У Тошкентдаги жисмоний тарбия институтини битириш арафасида. Меҳнатсевар полвон энди ўз кучини яна бир катта майдонда синаш учун қизғин ҳозирлик кўрмоқда. Бу имтиҳон дунёдаги энг кучли полвонларнинг кураш гилами бўлади. Бундай гилам шу ойнинг охирларида Мюнхенда ўтадиган XX-юбилей олимпиадаси кезлари ёзилади. Сахий қуёшимизда тобланган жаҳон чемпионининг бақувват билаклари бу сафар ҳам баланд келади, деб умид қиламиз.

А. ВАЛИЕВ.

ОБЛИГАЦИЯЛАРИНГИЗНИ ТЕКШИРИНГ!

1966 ЙИЛГИ 3%-ли ДАВЛАТ ИЧКИ ЮТУҚЛАР ЗАЁМИ 49- ютуқлар тиражининг РАСМИЙ ЖАДВАЛИ

Бу тираж 1972 йил 15 августда Сухуми шаҳрида бўлиб ўтди.

Заёмнинг ҳамма ўттиз саккиз разрядидаги серия ва облигацияларнинг қуйидаги номерларига ютуқлар чиқди.

серия номерлари	облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)	серия номерлари	облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)	серия номерлари	облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)
100752	19*)	500	135320	20*)	1.000	170259	19*)	1.000
101065	10*)	500	137273	03*)	500	170729	38*)	500
101187	1—50	40	138222	16*)	1.000	171927	20*)	500
101752	1—50	40	138888	45*)	2.500	172045	1—50	40
101757	10*)	500	138892	37*)	500	172888	31*)	5.000
102786	11*)	500	140901	18*)	500	174060	1—50	40
103027	1—50	40	142009	18*)	2.500	174640	06*)	500
104497	1—50	40	142500	19*)	500	174796	38*)	500
104883	48*)	500	142707	1—50	40	175867	42*)	500
105107	38*)	500	142958	03*)	500	176546	02*)	500
107028	06*)	500	143170	38*)	500	177807	1—50	40
107369	50*)	500	143309	1—50	40	178184	1—50	100
108612	30*)	500	143618	1—50	100	178282	34*)	2.500
111097	10*)	500	143994	1—50	40	178701	13*)	500
111301	1—50	40	145117	39*)	500	179407	45*)	500
111636	1—50	100	145241	1—50	40	179473	07*)	1.000
113008	26*)	500	145711	02*)	1.000	179723	1—50	40
114090	31*)	500	145976	29*)	500	179813	31*)	500
114171	05*)	500	146595	24*)	1.000	180160	1—50	40
115425	08*)	500	146839	45*)	500	180309	02*)	500
115498	12*)	500	147406	44*)	500	180964	29*)	500
115593	05*)	500	147699	42*)	500	181246	32*)	500
115755	20*)	500	148045	41*)	500	181335	1—50	40
116053	20*)	5.000	148358	12*)	500	182203	42*)	500
116089	21*)	500	148533	1—50	40	182881	47*)	500
116203	42*)	500	149391	26*)	1.000	183091	1—50	40
116637	1—50	100	150484	12*)	500	183497	1—50	100
116696	1—50	40	151145	1—50	40	184586	15*)	500
117718	46*)	500	151262	33*)	500	184828	1—50	40
117853	47*)	500	151282	13*)	500	185724	41*)	500
118552	34*)	500	152130	37*)	1.000	186042	21*)	500
119495	31*)	500	152131	41*)	500	186070	1—50	40
119812	1—50	100	152417	07*)	1.000	186562	34*)	500
120169	37*)	500	155369	23*)	500	186627	37*)	500
120886	03*)	500	155571	11*)	500	187074	38*)	500
120984	37*)	500	155662	1—50	40	187920	30*)	500
121434	1—50	40	156154	1—50	40	188361	13*)	500
121772	27*)	500	156460	1—50	40	188544	1—50	40
122286	17*)	500	156959	1—50	100	189722	41*)	500
122622	07*)	2.500	157449	22*)	500	190546	39*)	500
122847	12*)	500	157525	26*)	500	191058	1—50	40
123155	1—50	100	159123	37*)	500	191517	28*)	500
123940	38*)	500	159424	46*)	1.000	191898	37*)	500
124852	07*)	500	159945	01*)	1.000	191968	33*)	500
125229	1—50	40	160329	1—50	40	192495	21*)	500
125259	46*)	500	160486	1—50	100	192654	46*)	500
125393	08*)	500	161538	07*)	500	192800	42*)	1.000
126696	13*)	500	161554	03*)	500	193178	40*)	500
127714	1—50	40	162468	1—50	40	193444	43*)	500
127889	1—50	40	163439	07*)	1.000	193615	1—50	100
128867	09*)	500	163610	15*)	500	194275	01*)	500
129825	1—50	100	164130	01*)	500	194443	08*)	500
130848	47*)	2.500	164745	17*)	1.000	194855	36*)	1.000
131953	39*)	500	164980	01*)	1.000	194901	13*)	500
132927	32*)	1.000	166377	43*)	1.000	195267	05*)	500
132974	23*)	500	166908	41*)	500	195775	31*)	500
133958	08*)	500	168112	44*)	500	195866	1—50	100
134042	18*)	1.000	168320	50*)	1.000	196029	1—50	40
134080	23*)	500	168562	1—50	40	196074	1—50	100
134521	1—50	40	168630	25*)	500	196647	1—50	40
134527	01*)	500	169202	02*)	500	197375	1—50	40
			169630	1—50	100	198173	1—50	100
			169662	35*)	500	198389	32*)	500
						199231	33*)	500

*Шу cериядаги облигациянинг қолган 49 номерига 40 сўмдан ютуқ чиқди.

Жадвалда йигирма сўмлик облигацияларга чиққан ютуқлар кўрсатилган.

Ўн сўмлик облигацияларга ютуқларнинг ярми тўланади.

Ютуқ суммасига облигация қиймати ҳам қўшилган.

Бу жадвал расмий ҳужжатдир. Омонат кассалари газетанинг янги сони келганидан сўнг ютуқларни шу жадвалга мувофиқ белгиланган тартибда тўлайдилар.

Ютуқлар тиражини ўтказиш бўйича комиссиянинг раиси — Меҳнаткашлар депутатлари Сухуми шаҳар Совети ижроия Комитетининг раиси

И. Г. АМИЧБА.

Комиссиянинг масъул секретари

Л. П. ЕСИНА.

ШАРҲЛОВЧИ МИНБАРИ

БИРДАМЛИК ОВОЗИ

Бугун курашаётган Вьетнам халқи билан бирдамлик ойлиги тугаяпти. Жаҳондаги барча прогрессив кишилар митинг ва намойишларга чиқиб, ўз мамлакатларининг озодлиги учун мардонавор кураш олиб бораётган Ҳинди-Хитой халқларига бирдамлик изҳор қилдилар. Бутун бир ой давомида совет меҳнаткашлари ва социалистик мамлакатларнинг ишчилари, инглиз докерларию француз шахтёрлари, Италия тўқувчиларию араб фаллоҳлари, Япония кемасозларию Америка хизматчиларининг адолатли талаблари қўшилиб, қудратли овоз бўлиб янграб турди.

Вьетнам халқи билан бирдамлик ҳаракатига қўшилган юзлаб мамлакатларнинг соф ниятли кишилари Америка Қўшма Штатларидан Вьетнам тупроғидаги бебошликка чек қўйишни, аҳоли яшайдиган районларни, дамбалар ва ирригация иншоотларини бомбардимон қилишни дарҳол тўхтатишни талаб этиш билан бир қаторда жабр-дийда Вьетнам халқи учун маблағ тўпладилар. Биргина Франциянинг ўзида порт хизматчилари 7 минг франк, металлургия саноати ишчилари федерацияси эса 20 минг франк маблағ тўплаб курашаётган Вьетнам халқига туҳфа қилишди. Вьетнам болалари, аёллари, касалхоналари номига Совет Иттифоқи, Польша, Монголия, ГДР, Болгария, ЧССР ҳамда Европанинг ўнлаб давлатларидан ёрдам тариқасида меҳнаткашлар тўплаб юборган пуллар келиб турди. Яқинда АҚШнинг Ҳинди-Хитойдаги ҳарбий жиноятларини текширувчи Халқаро комиссия Ханойда ўз ишини туғаллади. 29 июлдан 12 августгача Вьетнам Демократик Республикасида бўлиб, АҚШ авиациясининг ваҳшиёна бомбардимонлари ҳақида материал тўплаган бу комиссия фош қилувчи ҳужжатларини октябрь ойида Копенгагенда тўпланадиган Халқаро комиссиянинг III сессиясига тақдим этади. Парижда бўлиб ўтган матбуот конференциясида комиссиянинг франциялик аъзолари географ Ив Лакос ва инженер Даниэль Мандельбом Вьетнамда қилинаётган жиноятлар учун жавобгарликдан қочиб қутулишга уринаётган АҚШ расмий вакилларининг найрангларини кескин фош қилиб ташладилар.

АҚШнинг Ҳинди-Хитойдаги ҳарбий жиноятларини текширувчи Халқаро комиссиянинг бош секретари Е. Франк Стокгольмда ўтказилган матбуот конференциясида гапириб, Америка ҳарбийларининг кирдикорларини қатъий қоралади. Делегация тўплаган жуда кўп материаллар, — дейди Е. Франк, — АҚШ авиацияси бомбардимонларининг жиноят эканлигини ва бу ҳаракат Вьетнамдаги аҳолини ва бутун тирик мавжудотни қириб ташлашга қаратилганини фош қилиб ташлайди.

Вьетнам тупроғида қилинаётган жиноятлар тўғрисида Халқаро комиссиянинг дастлабки маълумотлари эълон қилиниши биланоқ бутун дунёда акс садо берди. Жиноятқорона урушга дарҳол чек қўйилишини талаб қилувчилар сафи янада кенгайди. Американинг Ҳинди-Хитойдаги агрессиясига қарши чиқаётган жамоат ва давлат арбоблари борган сари кўпайиб бормоқда. БМТнинг Бош секретари Курт Вальдхайм АҚШ авиациясининг Вьетнамдаги ирригация иншоотларини бомбардимон қилаётганига қарши қатъий норозилик билдирди. «Мен бундай бомбардимонларни қоралаб келдим ва қоралайвераман, — деди у, матбуот конференциясида, — ҳамда Қўшма Штатларга ваҳшиёна бомбардимон қилишларини дарҳол тухтатинглар, деган чақириқ билан мурожаат қиламан». «Бутун бир халқнинг ҳуқуқи оёқ ости қилинаётганига бамайлихотир қараб туриш сира ҳам мумкин эмас», — дейди Швециянинг бош министри У. Пальме Францияда чиқадиган «Монд» газетасига берган интервьюсида.

Европадаги коммунистик ва ишчи партияларининг Парижда бўлиб ўтган конференцияси қатнашчилари жаҳон жамоатчилигига мурожаат қилиб, уларни Америка агрессиясига қарши курашаётган Ҳинди-Хитой халқлари билан бирдамликка чақирди. Жаҳон Тинчлик Кенгаши ва бошқа кўпгина прогрессив ташкилотлар Вьетнам Демократик Республикасига қарши ваҳшиёна ҳаво урушини кескин қоралаб чиқдилар.

Вьетнам халқига қарши олиб борилаётган жиноий урушни дарҳол тўхтатишни талаб қилган миллион-миллион овоз орасида совет кишиларининг, Ўзбекистон меҳнаткашларининг ҳам овози баралла эшитилиб турди. Республикамиз меҳнаткашлари курашаётган Вьетнам халқи билан бирдамлик ойлигида актив қатнашиб, уни интернационализм принципларига садоқат руҳида якунладилар.

Ф. ШОҲИСМОИЛОВ.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

ТИНЧЛИК ВА БАХТ-САОДАТ ЙЎЛИДА

УЛАН-БАТОР, 18 август, (ТАСС). Бугун бу ерда Осиё ва Африка мамлакатлари хотин-қизларининг иккинчи конференцияси тантанали суратда ёпилди. Конференция ишида жаҳондаги кўпгина мамлакатларнинг вакиллари, шу жумладан, Совет хотин-қизларининг СССР Олий Совети Миллатлар Совети Раиси Е. С. Насриддинова бошчилигидаги делегацияси қатнашди.

Конференция якдилик билан бош декларацияни ва бир қанча резолюцияларни, шу жумладан, Осиё ва Африка мамлакатлари хотин-қизларининг озодлик, мустақиллик ва тинчлик учун курашда иштироки тўғрисидаги ва бошқа резолюцияларни қабул қилди.

Конференциянинг якунловчи мажлисида монголия хотин-қизлар комитетининг раиси С. Удвал нутқ сўзлаб, конференцияда қабул қилинган қарорлар ер юзида тинчлик ва бахт-саодат ўрнатилишига ёрдам беради, деб ишонч билдирди.

Адолат тантанаси

БАҒДОД, 18 август. ТАСС мухбири **Г. Марукин** хабар беради:

Бу ерда Ироқ халқи билан бирдамлик халқаро конференцияси давом этмоқда. СССР, Венгрия, ГДР, КХДР ва бошқа социалистик давлатларнинг вакиллари, Ҳиндистон, Шри Ланка, Бразилия, АҚШ, Англия ва Франция вакиллари Ироқ халқининг империалистик монополияларга карши кураши билан ва «Ирак петролеум компани» деган ғарб нефть концернини давлат ихтиёрига олиш тўғрисида Ироқ ҳукумати қабул қилган қарор билан бирдам эканликларини айтиш учун Бағдод университетининг мажлислар залига тўпланишди.

Ироқ президенти Аҳмад Ҳасан Бакр конференцияни очиб, бундай деди: Ажнабий нефть монополиялари мулклари давлат ихтиёрига олинганлигини биз мамлакатнинг миллий бойликларини озод қилиш йўлидаги одилона иш, деб ҳисоблаймиз. Бу адолатли курашда дунёдаги ҳамма прогрессив кучлар бизни қўллаб-қувватлашларини биламиз. Бағдоддаги ушбу бирдамлик конференцияси бунинг далилидир.

Ироқ тинчлик тарафдорлари комитетининг Бош секретари Азиз Шариф айтдики, Ироқ халқи мазкур концерн мулкларини давлат ихтиёрига олиш тўғрисидаги қарорида «Социалистик лагернинг, Ироқнинг ўзидаги халқ оммаси мададига, миллий кучларнинг бирлигига таяниб келди ва таянаберади». Бизнинг ғалабамиз учун, деди у сўзини давом эттириб, СССР ва бошқа социалистик мамлакатлар билан дўстлик ва ҳамкорлик айниқса муҳим аҳамиятга эга.

Жаҳон Тинчлик Кенгашининг Бош секретари Ромеш Чандра минбарга чиқади: «Ирак петролеум компани» концернининг мулклари давлат ихтиёрига олинганлиги бутун дунёда ғоят маъқуллаб кутиб олинди, деди у. Бу иш араб мамлакатлари бирлигини мустаҳкамлашга муҳим ҳисса бўлиб қўшилди.

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигиннинг табрикномасини конференция қатнашчилари давомли қарсаклар билан кутиб олишди. Гвинея республикасининг президенти Секу Туренинг телеграммаси ва бошқа табрикномалар ҳам ўқиб эшиттирилди.

Кеча кечқурунги мажлисда делегацияларнинг бошлиқлари сўзга чиқишди. Совет делегациясининг бошлиғи, Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет Комитети Президиумининг аъзоси С. Н. Имашев айтдики, совет кишилари Ироқнинг муваффақиятларига астойдил қувонадилар ва унинг империализмга ҳамда реакцияга қарши, миллий нефть саноати мустақиллигини мустаҳкамлаш ва уни ривожлантириш учун олиб бораётган курашини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга тайёр.

БИТИМ МАЪҚУЛЛАНДИ

ВАШИНГТОН, 18 август. (ТАСС). Америка конгрессининг вакиллар палатаси стратегик ҳужум қуролларини чеклаш соҳасидаги баъзи тадбирлар тўғрисида СССР билан АҚШ ўртасида тузилган ва шу йил май ойида Москвада имзоланган мувaққат битимни бугун кўпчилик овоз билан маъқуллади.

Битимни муҳокама қилиш давомида конгресснинг кўпгина аъзолари СССР билан АҚШ ўртасида эришилган келишув халқаро кескинликни янада юмшатиш учун муҳим эканлигини таъкидладилар.

Исроил ҳарбийлари қонунсиз равишда босиб олинган араб территорияларида бебошликларни давом эттирмоқдалар. Суратда: Исроил парашютчилари Голан тепаликларида ҳарбий машқ ўтказмоқдалар. ТАСС телефотоси.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ **ТОКИО.** Бош министр маҳкамаси ҳузуридаги статистика бюросининг маълумотларига кўра, Японияда ишсизлар шу йилнинг 1 июлида 790 минг кишига етган. Март ойида 680 минг ишсиз бўлган. Шарҳловчилар мамлакатда ишсизларнинг кўпайишини Япония экономикаси тушкунликни бошдан кечираётганлиги билан боғламоқдалар.

◆ **БРЮССЕЛЬ.** Белгиянинг Лихтервелд шаҳридаги «Супериа» йирик машинасозлик заводининг иш ташлаган ишчилари меҳнат шароитини яхшилаш, иш ҳақини кўпайтириш ва иккинчи дам олиш куни бериш тўғрисидаги талабларни қўллаб-қувватлаш юзасидан намойиш ўтказдилар.

◆ **ТЕҲРОН.** Меҳнат ва социал ишлар министрлиги хабар беради: Шу йилнинг апрель ойидан июнь ойигача Эронда ишсизлар 18 минг кишига етди. Бу эса ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 34 процент кўпдир.

◆ **БУХАРЕСТ.** Румыниянинг далаларининг меҳнатчилари бу йил мўл ҳосил етиштириб, кузги экишга ҳам яхши тайёргарлик кўрдилар. Хўжаликларнинг машина-трактор паркига 550 дан кўпроқ трактор, 720 универсал сеялка ва бошқа машина-механизмлар қўшилди.

(ТАСС).

ЎН БЕШИНЧИ ЎЙИН—ДУРАНГ

РЕЙКЬЯВИК, 18 август. (ТАСС). Борис Спасский билан Роберт Фишер ўртасидаги жаҳон шахмат биринчилигининг ўн бешинчи ўйини давом эттирилгач, 44_ юришда дуранг бўлди.

Ҳисоб даъвогарнинг фойдасига 9:6 бўлиб қолди. Ўн олтинчи ўйин якшанба куни бўлиши керак. Фишер оқ доналар билан ўйнайди.

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

ОРОМБУЗАР БЕГЕМОТЛАР

ДАКАР. Сенегалнинг жанубидаги Казаманси дарёси бегемот, тимсоҳ, сув қушлари учун ғоят боп жойдир. Сўнгги вақтларгача қирғоқ бўйидаги қишлоқлар аҳолиси ва маҳаллий ҳайвонотнинг бир маромдаги ҳаётини ҳеч нарса бузмаганди. Аммо осойишталик бузилди.

Тимсоҳлар одамни кўргач қочиб қолишнинг пайидан бўлса (чунки унинг терисидан турли ҳамёнлар ва аёлларнинг туфлилари тикилади), бегемотлар эса юввош ҳайвон бўлиб туюлганига қарамай, ўзини бошқача тутди. Бегемотлар балиқчиларнинг тўрларини йиртиб, овини ўмариб кетишдан ташқари, балиқчиларнинг қайиқларига ҳам ҳужум қила бошлади, бир зарб билан ҳамма ёқни ағдар-тўнтар қилиб юборадиган бўлиб қолди. Иш охири шунга бориб тақалдики, вилоятда «хавфли ҳолат» эълон қилинди. Аммо бегемотларни енгиш осон бўлмади. Балиқчиларга мадад учун юборилган қуролли овчиларни кўрган бегемотлар чакалакзорларга бекина бошлади. Аммо балиқчиларнинг янка қайиқларини кўриб қолишлари билан унга тез ҳужум қила бошладилар.

Пировард-оқибатда ҳийла иш берди. Балиқчиларнинг қайиқларига «қўриқчи»лар ўтқазиб қўйилди. Уларнинг кўз чаноғидан кўп отар милтиқларнинг оғзи чиқиб турарди. шундан қилиб, бир бегемотнинг бошига бешта ўқ, иккинчисининг бошига ҳам шунча ўқ отилди. Натижада аҳоли 1200 килограмм янги гўштли бўлиб қолди ва шундан сўнг балиқчиликни ташлаб, бегемот ови билан шуғулланиш тўғрисида ўйловчилар ҳам чиқиб қолди. Аммо милтиқ оғзига бегемот ва тимсоҳларни овлаш тақиқланиши тўғрисидаги қарор ёзилган қоғоз тиқиб қўйилди. Чунки мамлакатда бегемот ва тимсоҳлар жуда камайиб кетган.

(ТАСС).

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — ТОШКЕНТ. 10.05 — Қўғирчоқ фильм. 11.00 — МОСКВА. 17.45 — ТОШКЕНТ. 17.50 — Ахборот. 18.00 — Бугун — СССР Ҳаво Флоти куни. 18.25 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.00 — «ПРАВДА» газетасининг сиёсий шарҳловчиси **Ю. Жуков** телетомошабинлар саволларига жавоб беради (Москва). 19.30 — Ёзувчилар — пахтакорларга. 19.50 — Ахборот. 20.10 — **Телеминиатюралар.** 20.50 — «ОЛТИН ВОДИЙ». 22.00 — «Вақт». 22.30 — Туямўйиннинг беш куни. 22.55 — **Қочиш** ((бадиий фильмнинг 2-серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — ТОШКЕНТ. **Чавондозлар** (бадиий фильмнинг 1-2- сериялари). 12.10 — **Футбол:** «ПАХТАКОР» —«МЕТАЛЛИСТ» (такрорий кўрсатув). 17.45 — МОСКВА. **Киносаёҳатчилар клуби.** 18.45 — Қўшиқ — 72. 19.00 — Яшил бойлигимиз. 19.30 — Ассалом, қўшиқ. 20.15 — Ҳужжатли фильм. 20.45 — **Ильф ва Петров трамвайда борарди** (бадиий фильм). 22.00 — ТОШКЕНТ.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.50 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 20/VIII да **Қонли сароб.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 20/VIII да **Хотинимнинг эри,** 21/VIII да **Севишганлар хиёбони.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Сангам (ўзбек тилида, кундуз соат 12 ва 4 да). **Мессе фермасининг сири** (кеч соат 8 ва 9 яримда) — НАВОИЙ номли.

Уч мушкетёр — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Садоқат — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 3, кеч 6 ва 8.45 минутда).

Гайдук Ангелнинг саргузашти — «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун). «ВОСТОК» (жуфт соатларда). «ЧАЙКА» (кундуз соат 2, кеч 6 ва 9.45 минутда).

Петербург билан хайрлашув — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун). «ЧАЙКА» (кундуз соат 12, 4 кеч соат 8 да).

Аббоснинг онаси — «СПУТНИК» (жуфт соатларда). «КУКЧА» (кундуз соат 5, кеч 7 ва 8.45 минутда).

Қароқчи-қариялар — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Туман тарқалгач... — «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Кулгили қиз — «МОСКВА» (кундуз соат 12, 3, кеч 6 ва 8 да).

Уч юз спартанлик — «КУКЧА» (кундуз соат 11 ярим, 1 ва 3 да).

ЁЗГИ БИНОДА

Гайдук Ангелнинг саргузашти — «ФЕСТИВАЛЬ».

ПУШКИН НОМЛИ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИДА

20, 21 АВГУСТ КЕЧ СОАТ 8 ДА

(ёзги театр биносида)

ТОШКЕНТ, ФАРҒОНА, АНДИЖОН, НАМАНГАН ВА СИРДАРЁ ПОЛВОНЛАРИНИНГ ИШТИРОКИДА РЕСПУБЛИКА БИРИНЧИЛИГИ УЧУН

КАТТА КУРАШ МУСОБАҚАСИ ЎТКАЗИЛАДИ

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: 700.000 ГСП. ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз — 55—35. Урганч — 34—55. Фарғона — 4—29—44.